

Simone Weilová o filosofii:

La méthode propre de la philosophie consiste à concevoir clairement les problèmes insolubles dans leur insolubilité, puis à les contempler sans plus, fixement, inlassablement, pendant des années, sans aucun espoir, dans l'attente.

SW – La connaissance surnaturelle, Collection Espoir, fondé par Albert Camus, Gallimard, 1950, str. 305

Patříčná metoda filosofie spočívá v jasném chápání neřešitelných problémů v jejich neřešitelnosti, pak v pouhém rozjímání nad nimi, pevném, neúnavném, po celé roky, bez jakékoli naděje, v očekávání.

POUŽITÁ LITERATURA

Simone Weil – Opression et liberté, Collection Espoir, fondée par Albert Camus, Gallimard, 1955 (279 str.)

Simone Weil – Attente de Dieu, Librairie Arthème Fayard (1966) 1998, ISBN 2-213-01561-9

Simone Weil – L'enracinement, Prélude à une déclaration des devoirs envers l'être humain, Gallimard, Collection espoir, Fondée par Albert Camus, Paris, (1949) 1963
vydání 1999: ISBN 2-07-032563-6

Simone Weil – La connaissance surnaturelle, Gallimard, 1950

Simone Weil – Intuitions pré-chrétiennes, Librairie Arthème Fayard, 1985 (Simone Weilová se v letech 1941-1942 pokusila sestavit nejkrásnější spisy zejména pohanského Řecka o Boží lásce, titul však nepochází od ní, 1. vydání 1951)

Simone Weil – La Pesanteur et la Grâce, Agora, Librarie Plon, Paris, 1991, 211 str., ISBN 2-266-04596-2

Simone Weil – Attente de Dieu, Librairie Arthème Fayard, (1966) 1998, ISBN 2-213-01561-9

Simone Weil – Cahiers , Tome II, Librairie Plon, Paris, 1953

Simone Weil – Oeuvres Complètes; Édition publiée sous la direction d'André A. Devaux et de Florence de Lussy, Éditions Gallimard, Tome VI – Cahiers (celkem mají vyjít 4 svazky těchto sešitů SW v rámci VI. dílu jejich sebraných spisů):

Volume I (1933 – septembre 1941), 1994, ISBN 2-07-072811-0

Volume II (septembre 1941 – février 1942), 1997, ISBN 2-07-074731-X

Volume III (février – juin 1942), 2002, ISBN 2-07-076509-I

Simone Weil – Écrits de Londres et dernières lettres, Gallimard, 1957

Simone Weilová – Dobro, mez a rovnováha (Výbor ze Sešitů), přeložila Eva Formánková, Mladá fronta, Praha 1996, ISBN 80-204-0596-8

David McLelan – Simone Weil: Utopian Pessimist; The Macmillan Press Limited, London (1989) 1991, ISBN 0-333-54194-4

John Hellman – Simone Weil: An Introduction to Her Thought, Wilfrid Laurier University Press, Waterloo, Ontario, Canada, 1982, ISBN 0-88920-121-8 (111 str.)

Simone Pétrement – Simone Weil, A Life; Translated from the French by Raymond Rosenthal, Pantheon Books, New York, 1976, ISBN 0-394-49815-1 (577 str.)

Simone Pétrement – La vie de Simone Weil, avec des lettres et d'autres textes inédits de Simone Weil; Librairie Arthème Fayard, 1997, ISBN 2-213-59992-0 (710 str.)

Cituji většinou z této později ještě upravované francouzské verze, pokud není uvedeno jinak.

Simone de Beauvoir – Mémoires d'une jeune fille rangée , Gallimard, Paris, 1958

René Descartes - Discours de la Méthode (original edition 1637, Leyden) (p.1-78); in: Oeuvres de Descartes VI – Discours de la Méthode & Essais: Oeuvres de Descartes Publiées par Charles Adam & Paul Tannery, Libraire Philosophique J. Vrin, Paris 1996, ISBN 2-7116-1267-8

M. K. Gandhi – Hind Swaraj and other writings, pp.208 (+ Editor's Introduction etc. lxxvii), Edited by Anthony J. Parel, Cambridge University Press, 1997

The Message of Mahatma Gandhi, Compiled and edited by U. S. Mohan Rao, Publications Division, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, Delhi 1968

Zdeněk Zecpal – Gándhí, milosrdenství a politika, MF Dnes, sobota 26. ledna 2008, Strana D 5-6

Nový Zákon, ERC v ČSSR, Praha – Warszawa, 1986

POZNÁMKY

Při formulaci některých vět svého textu přihlížím nejen k citovaným úryvkům, ale též k historickým reáliím, dalším pasážím z díla Simone Weilové i k celku jejího díla.

Simone Weilová, od jejíhož narození uplyne 3. února právě 100 let, byla během svého krátkého života považována za pouhou odborářskou aktivistku či excentrickou středoškolskou profesorku. Její dopisy, sešitové zápisky, články a koncepty, které vydával mimo jiné i volnomyšlenkářský filosof a spisovatel Albert Camus, vzbudily po 2. světové válce nečekanou pozornost. Weilovou ovšem v úctě chovali a její dodnes provokativní názory si rádi četli i tehdejší reformní papežové Jan XXIII a Pavel VI.

David McLelan – Simone Weil: Utopian Pessimist, str. 268-272

Nakladatelství: Collection Espoir, Fondée par Albert Camus

Nakladatelství Gallimard nyní postupně vydává její sebrané spisy, které mají obsáhnout 16 svazků. U nás se díky Evě Formánkové v roce 1996 objevil alespoň útlý výbor z jejích Sešitů.

Simone Weil – Oeuvres Complètes; Édition publiée sous la direction d'André A. Devaux et de Florence de Lussy, Éditions Gallimard

Dle Gallimard má prý vyjít 16 svazků jejích sebraných spisů (3 z nich jsou již v knihovně ETF UK, jsou tak po zhruba 600-700 stránkách) , http://www.cairn.info/article_p.php?ID_ARTICLE=LEPH_073_0137

Simone Weilová – Dobro, mez a rovnováha (Výbor ze Sešitů), přeložila Eva Formánková, Mladá fronta, Praha 1996, ISBN 80-204-0596-8

Ještě asi v roce 1988 mi překladatelka Eva Formánková mj. půjčila první životopisnou knihu o Simone Weil: Jacques Cabaud - "Simone Weil: A Fellowship in Love", ale teď ji nemám k dispozici.

Její myšlení mělo a dodnes má vliv hlavně kolem břehů Atlantiku, ...

Je kulturněhistorickým faktem, že knihy SW vycházejí hlavně ve frankofonním a anglofonním světě a v těchto zemích především je známá a má vliv.

... nicméně tato jemná a statečná žena může právě Středoevropanovi názorně předvést, co znamená myslitelská osobnost, vyrostlá a formovaná ve svobodné, suverénní a nekonfesijní republice. Jak vypadá člověk, který není hulvát ani lokaj.

Ve Francii byla větší míra svobody a suverenity lidí než v Rakousku-Uhersku, kde mnohé záležitosti (které ve Francii řídil volený prezident) řídil nikým nevolený mocnár nebo jeho rada.

Například TGM, Karel Čapek, J.S.Machar nebo F.L.Čelakovský by nebyli bývali v tehdejší Francii tak snadno za své názory a postoje vyhozeni z gymnázia či lycea.

Francouzi před 1. sv. válkou byli bezesporu suverénnějším národem než Češi, a přestože jim do zákonodárství ještě nemluvily žádné orgány EU, vnímali mnozí jinde utiskováni lidé Francii zejména po Dreyfusově obhajobě jako maják svobody a volili ji za svůj domov.

Zejména od roku 1905 byly ve Francii striktně odděleny církve od státu a nesměly zasahovat do školních osnov a kádrovat lidi: tak zejména otec Simone Weilové, nepraktikující žádné náboženství, mohl svobodně působit jako lékař, aniž by se musel strachovat o místo a živobytí. Na Simone Weilovou nebyl v jejím dětství (na rozdíl od Rakouska-Uherska té doby a jiných zemí Střední Evropy mimo první republiku ještě mnohem později) činěn žádný ideologický nátlak, už tenkrát na žádné náboženství nemusela docházet a eventuální víru si mohla svobodně volit.

Židé mohli v intelektuální a veřejné sféře působit v míře do té doby nevídané, již před vznikem Československa.

I dnes kolem sebe vidíme ve střední Evropě spoustu hulvátství i pochlebování, narážím též na úslovi v Masarykových hovorech, Simone Weilová je jednou z nejvýraznějších osobností dějin evropského myšlení, která se dokázala obojímu vyhnout.

Zlobivé dítě

Simone Weilová se narodila v Paříži v mimořádně harmonické rodině, která na vlastní židovské tradice pohlížela s despektem. Otec byl ateista a vynikající lékař, jeho předkové po obsazení Alsaska Německem raději již tehdy odešli do Francie.

Pétrement, str. 13 aj.

David McLellan, str. 3-4

Jako malé dítě prodělala několik velice vážných nemocí. Již za 1. světové války ze solidarity odmítala jíst víc, než co dostávali vojáci na frontě.

Pétrement, str. 17-19

Maminka s východoevropskými židovskými kořeny se malé Simone snažila dopřát to nejlepší vzdělání, které bylo jí samotné odepřeno.

<http://www.kirjasto.sci.fi/weil.htm> ; Pétrement, str. 14 a dále

Již na slavném lyceu Henri-IV poznala Simone svého nejmilejšího profesora, známého francouzského filosofa Alaina (Émile-Auguste Chartier), který tuto svéráznou studentku přezdíval Mart'anka.

Pétrement, str. 46-49 aj.

Na École Normale Supérieure obdivovala Weilovou později slavná spisovatelka a feministka, Simone de Beauvoirová. Beauvoirová, která na svůj zevnějšek dbala, měla od Weilové odstup a přitom ji tajně obdivovala pro její studijní výsledky, jedinečnost a soucit s nemajetnými a trpícími. Weilová, která brala svou ženskost ve stále dost tradiční společnosti spíš jako nepříjemné břemeno a oděvem i psaním v mužském rodě se snažila co nejvíce přiblížit mužům, ještě skládala naději v proletářskou revoluci. Atraktivní Beauvoirová namítala, že nejde o štěstí lidí, ale o to, aby našli smysl existence. Weilová ji změřila pohledem odshora dolů a opáčila: „Je dobře vidět, že jsi ještě nikdy neměla hlad“.

Onen proslulý rozhovor: Simone de Beauvoir, str. 236-237; Pétrement, str. 89-90

Pétrement, str. 86:

On lui avait demandé de traiter, entre autre sujets, du féminisme. Pour cette conférence, elle demanda à Mme Alexandre de la remplacer en disant : « Moi, je ne suis pas féministe. »

Terčem jejího špičkování byly authority, především zástupce rektora École Normale Supérieure, Célestin Bouglé.

Viz výše, Pétrement, mj. str. 103

Poté co Weilová již s odřenými ušima složila závěrečné zkoušky, prý prohlásil: Pošleme tu Rudou pannu co nejdál, abychom už o ní nikdy neslyšeli.

Pétrement, str. 132

již s odřenými ušima

Svou tezi o Descartovi obhajovala před (ne zcela neznámým filosofem a ne zaujatým) profesorem jménem Léon Brunschvicg

Pétrement, str. 94-96, zejména však str. 111, 117-118, a str.131:

Cependant Simone fut reçue, mais seulement dans un rang moyen (septième).

Splnil si jen první část svého přání.

Pétrement od str. 132 níže a jiné biografie SW

Pro svůj levicový aktivismus, otevřenost a též přinejmenším netaktnost nebyla Simone příliš oblíbená ani mezi svými studentskými kolegy Sorbonny, ...

in: Pétrement, str. 102; citováno z: V.-H. Debidour, Simone Weil, ou la transparence (Paris: Plon, 1963), str. 24:

Simone n'avait pas que des amis à l'École, même parmi les élèves. Beaucoup la redoutaient; « on l'évitait plutôt dans les couloirs; pour la façon qu'elle avait, tout à trac, de vous mettre devant vos responsabilités en réclamant des signatures pour une pétition (...), des contributions pour le fonds de grève d'un syndicat ».

Pétrement, str. 102:

On plaisantait sur elle et pas toujours amicalement.

přinejmenším netaktnost

mimo jiné příhoda, jak provokativně žádala vícerektora Ecole o příspěvek na fond pro nezaměstnané. Bouglé jí dal 20 franků a naléhal na ní, že jeho dar musí zůstat anonymní. Weilová ihned (porušila zásady důvěry a slušnosti a) připíchla na školní nástěnku vzkaz: „Následuj příkladu svého ředitele. Buď anonymním dárcem na fond příspěvků nezaměstnaným.“ Pétrement, str. 103

mamince své spolubydlící kolegyně z Le Puy, Simone Anthériou, která se obávala výstřední jednání SW a byla jím šokována, SW „dokazovala“ z Bible, že by Mme Anthériou bývala tenkrát byla na straně zákoníků a farizeů. Pétrement, str. 150

... natož následující léta mezi profesorským sborem provinčních lyceí. ... Svým chováním lidí z neproletářských vrstev provokovala, kolegyním se vyhýbala, na schůzích profesorského sboru nic neposlouchala, četla si noviny a kouřila. Když na na ředitelka školy v Auxerre mluvila, natáčela k ní Simone zásadně záda a navštívila-li její třídu, mladá vyučující se jako jediná ve třídě ani neuráčila vstát.

Pétrement, zejména str. 214-215 aj.

Výhrady se týkaly i jejího způsobu výuky „filosofie“: ...

Pétrement, str. 249-250: inspekce jejího vyučování, mj.

str. 249: recteur: ... *Esprit assurément distingué, mais, comme professeur, n'a aucun sens pédagogique. Leçon extrêmement décousue ...*

str. 249-250, generální inspektor filosofie Parodi: *Par malheur, c'est aussi un enseignement très tendancieux ... plein de formules violentes ou simplistes ...*

některé studentky jejich dívčích tříd ji sice měly rády, ...

Pétrement, str. 160: *Simone était aimée de toutes ses élèves.* (to se ovšem týká Le Puy; jinde, zejména v Auxerre – str. 215 – to byla menší sláva, v Roanne spíš lepší – str. 300-301)

Pétrement, str. 383: *Elle (Simone) n'avait pas du tout envie de retourner à Bourges pour la distribution des prix. ... Simone s'y résigna, mais avertit la directrice qu'elle n'avait pas de costume convenable à mettre pour la cérémonie. Le jour de la distribution, quand déjà toute l'assistance était présente, on vit une porte s'ouvrir et Simone parut avec son vieil imperméable et ses gros souliers. Ses élèves aussitôt l'entourèrent pour la cacher le plus possible. ... L'inspecteur: « la tenue générale de Mlle Weil n'est pas des plus distinguées », ... « l'attitude de Mlle Weil provoque l'étonnement »*

... ale k úspěšné maturitě z onoho předmětu jich Simone nedovedla zrovna mnoho.

Pétrement, str. 200-201: o školním roku 1932 v Le Puy z filosofie úspěšně maturovaly pouze 2 studentky; Tamtéž, str. 250: 1933 v Auxerre ze 12 přihlášených pouze 3 nebo 4 uspěly; Tamtéž, str. 383: v Bourges to bylo dobré, z 9 neuspěly jen 3atd. ...

Zlobivým dítětem přestala být Simone až po svých 25 letech, ...

Pétrement – anglický překlad, str. 216

kdy si na celý rok anonymně vyzkoušela práci v několika továrnách. Se svou nemotorností často nestačila pracovnímu tempu a na vlastní kůži poznala, jak málo člověk bez jména, titulu a postavení znamená.

Pétrement, str. 323-358 – kromě místních dílen (a lovu ryb s rybáři dřív) v továrnách Alstholm a Renault. Později také pomáhala při práci v rodinách zemědělců.

Hellmann, str. 34-35:

One of Simone Weil's most troubling realizations while working at the Renault factory was that her own feeling of slavery deepened. She remarked that at the time she could have been told to get off a bus without any reason and would have obeyed without a murmur, finding this the most natural thing in the world. She noted that her sense of being a slave made her completely lose the feeling of having any rights. (La Condition, 124) Periods when she did not have to bear with any brutality became like gifts of fortune for her. (Waiting for God, 33) Thus she concluded (in contrast to the sanguine rhetoric of the Marxists of her generation) that workers were no more likely to rebel against their oppressors than slaves would inevitably rise up and overthrow their tyrannical masters: « ... an obviously inexorable and invincible oppression does not engender revolt as an immediate reaction, but rather submission. (La Condition, 145)

Simone Weilová měla daleko k puritánskému myšlení, absolutní sexuální zdrženlivostí a nedotknutelností si spíš vykupovala vlastní svobodu myšlení i jednání.

McLellan, str. 270-271:

It is also Weil's conception of love that puts her at odds with the dominant attitudes of our age and makes her appear abnormal. She was certainly no prude and remarkably tolerant towards the amours of others. But, as far

as she herself was concerned, her rejection of sexual love and indeed of almost any physical contact was unyielding. She saw sex as bound up with passion that generated illusion and with power that precluded equality. As a woman, she felt handicapped in doing many of the things she wished to do – and minimised her femininity by adopting asexual garments. Again, it was, for her, a question of vocation. She wrote to one of her pupils: 'I can tell you that when, at your age, and later on too, I was tempted to try to get to know love, I decided not to – telling myself that it was better not to commit my life in a direction impossible to foresee until I was sufficiently mature to know what, in a general way, I wish from life and what I expect from it'. In the event, she held as firmly to chastity (together with poverty and obedience) as any in a religious order. This attitude was of a piece with the rest of her life, since 'every attachment is of the same nature as sexuality. In that, Freud is right (but only that)'. Weil was simply not a joiner, whether of Party, Church, or herself to anyone else.
Též Pétrement, mj. str. 191-195

Pokud je známo, city, překračující rámeček přátelství a charity, skrývala tak dobře, že o nich netušil ani jejich dotyčný adresát.

V posledním ročníku střední školy asi cítila něco víc ke spolužáku Pierre Letellierovi – Simone Pétrement, str. 80-82

Až do své poslední hospitalizace vyčnívala z jakékoli řady, často nedokázala vystihnout touhy a potřeby z jiných, svou individualitu si hlídala a samo její úsilí po vlastním znicotnění často přivádělo jiné lidi do potíží a rozpaků.

To je patrné ze všech jejích biografí, na tyhle vlastnosti poukázal zejména samostatný spisovatel a zemědělec Gustave Thibon, in: Pétrement, 569-571

Přesto ji mnoho lidí již za jejího života označilo za světici.

To je fakt, a to již během dospívání; ze známějších postav později například její přítel a pozdější budovatel sjednocenější Evropy, Maurice Schumann, in: Pétrement, str. 668

Jistě jí byla ve smyslu jednoty myšlení a činů, nezištnosti, smělého, duchovního usebrání a ohledů k potřebám hlavně přehlížených lidí.

Což je patrné ze všech jejích biografí a projevů.

Je třeba, aby na bezprecedentní běh událostí silné individuality odpověděly novým, tvůrčím a svatým způsobem. Z lidí má tryskat vynálezavá svatost, přiměřená době. Tomista Jacques Maritain prý pod hlavičkou svatosti jen přemílá tradiční ctnosti zašlé minulosti.

SW – Attente de Dieu, str. 81:

Nous vivons une époque tout à fait sans précédent, et dans la situation présente l'universalité, qui pouvait autrefois être implicite, doit être maintenant pleinement explicite. Elle doit imprégner le langage et toute la manière d'être.

Aujourd'hui ce n'est rien encore que d'être un saint, il faut la sainteté que le moment présent exige, une sainteté nouvelle, elle aussi sans précédent.

Maritain l'a dit, mais il a seulement énuméré les aspects de la sainteté d'autrefois qui aujourd'hui sont pour un temps au moins périmés. Il n'a pas senti combien la sainteté d'aujourd'hui doit enfermer en revanche de nouveauté miraculeuse.

Un type nouveau de sainteté, c'est un jaillissement, une invention. Toutes proportions gardées, en maintenant chaque chose à son rang, c'est presque l'analogie d'une révélation nouvelle de l'univers et de la destinée humaine. C'est la mise à nu d'une large portion de vérité et de beauté jusque-là dissimulées par une couche épaisse de poussière. Il y faut plus de génie qu'il n'en a fallu à Archimède pour inventer la mécanique et la physique. Une sainteté nouvelle est une invention plus prodigieuse.

Nepatřila k tolika jiným, kteří se slovy Vratislava Brabence „k něčemu třebas i poctivě dopracovali, aby pak na tom po zbytek života skákali“.

Ze soukromého dopisu, za povolení publikace onoho obratu jsem slíbil VB, že mu zaplatím pivo.

I se svými úsměvnými přístupy, historkami a omyly udržovala obousměrný vztah mezi teorií a praxí.
celá Pétrement, viz též zde níže

Staré Řeky vyzvedávala též za jejich ideály uměřenosti a rovnováhy jakožto protikladů nemírnosti a bezuzdnosti.
SW – Dobro, mez a rovnováha, str. 16-17 (originál asi I.)

Kvantita

metoda přemožená kvantitou

Naše civilizace spočívá na kvantitě.

Pojem míry vzal za své všude (např. atletické rekordy).

Všechno je tím zkaženo. Také soukromý život, protože uměřenost je nemyslitelná. Jsou tu jen vnější pravidla (buržoazní konvence), jinak veškerý pohyb po válce, ba i před ní je apologií bezuzdnosti (surrealismus), koneckonců tedy apologii šílenství...

Moderní pojetí lásky.

Rozhovor s Pierrem: mluvíme-li o pohanství, zapomínáme, že samým jeho jádrem je pojem uměřenosti (kterou křesťanství nešťastně nahradilo odříkáním; vždyť kdo ze sebe dělá anděla, dělá ze sebe zvíře).

SW – Dobro, mez a rovnováha, str. 21 (originál asi I.)

Moderní život propadl ztrátě míry. Nemírnost napadá vše, jednání i myšlení, veřejný i soukromý život. (Sport: přebory – počátky až k opojení, až k znechucení – únava až k otupění, atd.) Odtud i úpadek umění. Rovnováha už není v ničem. (Takže i Le Corbusierovy pokusy jsou marné...)

Nouveaux Cahiers, 1. et 15. avril; in: Pétrement, str. 419 (komentář Pétrement o článku SW o Tróji)

Ce bel article, expression d'une pensée qui devenait de plus en plus riche, nuancée, complexe, est dominée par la notion d'équilibre. Ce qu'il faut chercher, selon Simone, ce ne sont pas d'illusioires paradis qu'on établirait une fois pour toutes par la victoire d'un bien absolu sur un mal absolu, ce sont des équilibres toujours précaires entre des forces nécessaires les unes et les autres, des forces qui renaîtront toujours et qui peuvent être justes dans certaines limites. Il faudra toujours surveiller les balances et travailler pour ajouter du poids sur le plateau devenu trop léger.

Hned po vítězství levicové koalice ve Francii v roce 1936 již veřejně uznává, že v továrnách je zapotřebí jisté disciplíny.

Pétrement, str. 381-383

A přítelkyni a pozdější autorce svého nejpodrobnějšího životopisu, Simone Pétrement, která ji škádlila a dobírala si její pověst revolucionářky, Simone Weilová připustila, že rozhodně cítí potřebu chránit alespoň dosavadní občanské svobody a že je v mnohých věcech konzervativní.

Pétrement, str. 303 (rozhovor přímo s autorkou biografie – přítelkyni se odehrával někdy po 20. červenci):

Nous avons parlé de toutes sortes de choses, entre autres de la situation politique. Elle ne croyait plus du tout aux vertus libératrices de la révolution; elle pensait que ce serait beaucoup si nous pouvions conserver, en France, les libertés dont nous jouissions encore. Je lui dis, pensant la taquiner, qu'elle était devenue conservatrice. Elle me dit: «Certainement, pour beaucoup de choses au moins.»

Po obsazení Prahy nacisty hořce litovala svého dřívějšího příliš pacifistického postoje k Mnichovu a po brutálním potlačení studentských bouří na podzim roku 1939 sama vypracovala a vládním činitelům různými cestami nabízela plán na výsadek francouzských vojenských oddílů v bývalém Československu. Sama se do této riskantní akce hlásila, chtěla s vojáky vyprostit uvězněné a podnítit povstání proti Němcům.

výsadek – Pétrement, str. 489 – zde biografickou pasáž raději ocituji:

Elle avait été bouleversé d'apprendre qu'une révolte d'étudiants avait été durement réprimée par les Allemands à Prague. Elle élaborait un projet de parachutage de troupes et d'armes en Tchécoslovaquie. Elle pensait qu'on pourrait soulever la population contre les Allemands et secourir les gens emprisonnés. Elle alla exposer son plan à diverses personnalités, en ajoutant que, si on le réalisait, elle tenait absolument à participer elle-même à l'action. (osobně kontaktovala tehdy více vlivných francouzských politiků a vojáků)

příliš pacifistického postoje, vstřícného k Mnichovu

Pétrement, str. 466

Raději Descarta a Chaplina

O lepší úděl dělníků a nezaměstnaných usilovala Weilová již od studijních let: vedla pro ně vzdělávací kurzy, pomáhala jim formulovat požadavky, stavěla se do čela jejich průvodů a srdceryvně jim předfíkávala hesla, které rádi skandovali.

To jsou historická fakta a hlavní témata posmrtně vydaných knih *La condition ouvrière, Oppression et liberté* a mnoha jejich samostatných článků, SW vedla vzdělávací kurzy již za studijních let, ono srdceryvné skandování též na hornické slavnosti 4.12.1933 v Saint-Etienne – Pétrement, str. 271-273

Dychtivě využila příležitost vyzkoušet si v uhelném dole práci se sbíječkou, kterou museli horníci nakonec zastavit, aby jim Simone nepadla vyčerpáním.

Pétrement, str. 188

Ve skromných místnostech mívala často místo postele jen spací pytel a její početní hosté se ponejvíce usazovali na hromadách novin.

Fakt obecně známý, mj. Pétrement, str. 282

Z platu středoškolské profesorky hojně přispívala na pomoc potřebným a nezaměstnaným, zatímco její vlastní rozpočet občas dorovnávali její rodiče.

Pétrement, str. 141, 149-150 aj.

Uhlím, které jí do jejího prvního bytu koupila maminka, ze solidarity s nezaměstnanými dokonce odmítala topit, než zjistila, že tito lidé sice na uhlí někdy opravdu nemají, ale na rozdíl od ní si palivo všelijakými pokoutními cestami vždycky dokážou sehnat.

Pétrement, str. 140

Simone Weilová oceňovala některé Marxovy ideály a postřehy, stále platnou metodu analýzy i jeho dílčí analýzy toho, co mohl sám poznat.

SW – Oppression et liberté, str. 39

Nous vivons sur une doctrine élaborée par un grand homme certes, mais un grand homme mort il y a cinquante ans. Il a créé une méthode; il l'a appliquée aux phénomènes de son temps; il ne pouvait l'appliquer aux phénomènes du nôtre.

SW – Oppression et liberté, str. 40

Le marxisme ne peut cependant rester vivant qu'à titre de méthode d'analyse, dont chaque génération se sert pour définir les phénomènes essentiels de sa propre époque.

Jeho teorie je však příliš úzká, často se neopírá o přijatelné argumenty a je v ní mnoho vnitřních rozporů.

Simone Weil – Oppression et liberté: nejvíce v zahrnutém článku Sur les contradictions du marxisme (str. 194-204) Pétrement, str. 444-447

Marx předpokládal, ale nedokázal zaručit stálý růst energie a výrobních sil.

SW – Oppression et liberté, str. 64-65:

Marx n'explique jamais pourquoi les forces productives tendraient à s'accroître; ...

Omezenost zdrojů, soustředění výroby nepřináší efektivitu – SW šířeji probírá problém na str. 68-78

Všímám blíže jen boje o vlastnictví materiálních statků v dobách relativního míru a také jen jediné formy útisku – vykořisťování. Přehlížel další druhy konfliktů, hlavně boje o moc a kontrolu, ...

SW – Oppression et liberté, str. 60:

A vrai dire, Marx rend admirablement compte du mécanisme de l'oppression capitaliste; mais il en rend si bien compte qu'on a peine à se représenter comment ce mécanisme pourrait cesser de fonctionner. D'ordinaire, on ne retient de cette oppression que l'aspect économique, à savoir l'extorsion de la plus-value; et si l'on s'en tient à ce point de vue, il est certes facile que cette extorsion est liée à la concurrence, elle-même liée à la propriété privée, et que le jour où la propriété deviendra collective tout ira bien. Cependant, même dans les limites de ce raisonnement simple en apparence, mille difficultés surgissent pour un examen attentif. ...

Hellmann, str. 30:

She thought that Marx oversimplified the struggle between social classes by centring on the issue of mere material subsistence. In fact, social relationships were deeply perverted by oppression of all sorts: Once society is divided up into men who command and men who execute, the whole of social life is governed by the struggle for power, and the struggle for subsistence only enters in as one factor, indispensable to be sure, of the former (Oppression, str. 71). The insufficiency of Marx, then, was that he too narrowly centred his analysis of tensions in society on the struggle for the means of subsistence when this was simply one of the components of the real problem – the problem of power.

... a nepodal analýzu války.

SW – Oppression et liberté, str. 199-200:

De plus, Marx et Engels, dans leur analyse, omettaient un facteur; ce facteur, c'est la guerre. Jamais les marxistes n'ont analysé le phénomène de la guerre ni ses rapports avec le régime; car je n'appelle pas analyse la simple affirmation que l'avidité des capitalistes est la cause de guerres. Quelle lacune! Et quel crédit accorder à une théorie qui se dit scientifique, et qui est capable d'une pareille omission?

A dělníky bral ani tak ne jako lidi či jednotlivce se vším, co k nim patří, ale hlavně jako členy společenské třídy, která má plnit jím samotným určenou historickou roli.

SW – Oppression et liberté, str. 161-162:

Seuls des fanatiques peuvent n'attacher de prix à leur propre existence que pour autant qu'elle sert une cause collective ; réagir contre la subordination de l'individu à la collectivité implique qu'on commence par refuser de subordonner sa propre destinée au cours de l'histoire. Pour se déterminer à un pareil effort d'analyse critique, il suffit de comprendre qu'il permettrait à celui qui l'entreprendrait d'échapper la contagion de la folie et du vertige collectif en renouant pour son compte, par dessus l'idole sociale, le pacte originel de l'esprit avec l'univers.

Jeho prognózy světlé budoucnosti lidstva bez konfliktů a rozporů jsou pak fantastické stejně jako perpetuum mobile.

SW – Oppression et liberté, str. 77-78:

C'est uniquement l'ivresse produite par la rapidité du progrès technique qui a fait naître la folle idée que le travail pourrait un jour devenir superflu.

SW – Oppression et liberté, str. 78:

«L'étape supérieure du communisme» considérée par Marx comme le dernier terme de l'évolution sociale est, en somme une utopie absolument analogue à celle du mouvement perpétuel.

Marxovo myšlení se nehodí ani ke kritické analýze nové sovětské reality.

SW – Mj. Oppression et liberté, str. 202-203:

Mais par ailleurs le marxisme a gravement altéré cet esprit de révolte qui, au siècle dernier, brillait d'un éclat si pur dans notre pays.

Weilová dobře věděla i od uprchlíků, jak komunistická strana v Rusku díky svému vertikálnímu uspořádání v nevidané míře ovládla nejen výrobní prostředky a rozdělování, ale i policii a armádu a dělníky ještě znevolnila.

Simone Weil – Oppression et liberté, str. 14:

... au lieu de soviets, de syndicats et de coopératives fonctionnant démocratiquement et dirigeant la vie économique et politique, des organismes portant à vrai dire les mêmes noms, mais réduits à de simples appareils administratifs ; au lieu du peuple armé et organisé en milices pour assurer à lui seul la défense à l'extérieur et l'ordre à l'intérieur, une armée permanente, une police non contrôlée et cent fois mieux armée que celle du tsar; enfin et surtout, au lieu des fonctionnaires élus, sans cesse contrôlés, sans cesse révocables, qui devaient assurer le gouvernement en attendant le moment où « chaque cuisinière apprendrait à gouverner l'Etat », une bureaucratie permanente, irresponsable, recrutée par cooptation, et possédant, par la concentration entre ses mains de tous les pouvoirs économiques et politiques, une puissance jusqu'ici inconnue dans l'histoire.

Simone Weil – Oppression et liberté, str. 18:

... régime russe tel que l'a défini Tomsy: « Un parti au pouvoir et tous les autres en prison. » Ajoutons que la subordination mécanique du parti au chef est la même dans les deux cas, et assurée, dans les deux cas, par la police. Mais le souveraineté politique n'est rien sans la souveraineté économique; aussi le fascisme tend-il à se rapprocher du régime russe aussi sur le terrain économique, par la concentration de tous les pouvoirs, aussi bien économique que politique, entre les mains du chef de l'Etat. Mais sur ce terrain, le fascisme se heurte à la propriété capitaliste qu'il ne veut pas détruire.

L'Effort, Décembre 2, 1933; in Pétrement, str. 185:

There is no difference ... except that the Russian state possesses not only the means of production and exchange but also a police and an army, and by force can prevent its workers from selling their labor to another boss.

Nikdy nebyla komunistkou a obávala se soustředěné moci politických stran vůbec. Pracovala raději v odborech, protože jsou prý formovány zdola a závisejí tak na vůli a potřebách skutečných pracujících, ...

Mj. Pétrement, str. 83-84, 134-135, 184-185

...obávala se soustředěné moci politických stran vůbec.

dokonce se jí nelíbilo zakládání (stále svým způsobem existující) strany v exilu na podporu de Gaulla – Pétrement, str. 659-660

... ale přitom vzdělávala i jednotlivé dělníky.

Pétrement, str. 192 (jeden za více příkladů): na jaře 1932 učila v Paříži jednoho dělníka geometrii a ten si její lekce pochvaloval, byl velice spokojený, nikdy se nenudil, zvykal si na vznešené myšlenky a tvrdil, že učinil za pár dnů intelektuální i mravní pokrok

Jeden z jejích spisů má v titulu slova: útisk a svoboda.

Pod tímto titulem (Oppression et liberté) byl sice vydáván a překládán až od padesátých let (Albert Camus, 1955), avšak jeho nejdelší (str. 55-162) a asi nejvýznamnější část nese název *Réflexions sur les causes de la liberté et de l'oppression sociale*.

Šlo jí o to, aby se lidé konečně vymanili veškerých forem útisku, o svobodnější práci a o individuální práva všech lidí, která Marxe moc nezajímala.

SW – Opression et liberté, str. 117 (ideál SW):

L'homme est un être borné à qui il n'est pas donné d'être, comme le Dieu des théologiens, l'auteur direct de sa propre existence; mais l'homme posséderait l'équivalent humain de cette puissance divine si les conditions matérielles qui lui permettent d'exister étaient exclusivement l'oeuvre de sa pensée dirigeant l'effort de ses muscles. Telle serait la liberté véritable.

SW – Opression et liberté, str. 161:

Il s'agirait donc de séparer, dans la civilisation actuelle, ce qui appartient de droit à l'homme considéré comme individu et ce qui est de nature à fournir des armes contre lui à la collectivité, tout en cherchant les moyens de développer les premiers éléments au détriment des seconds.

SW, Cahiers, Volume I, str. 97 (ms. 33)

Qualification du travail. Deux questions distinctes, pour le maximum de liberté:

1° que l'individu ait le moins besoin possible de la collectivité

2° que la collectivité ait le plus besoin possible de l'individu, i.e. de la pensée (car c'est la seule chose indécollable de l'individu).

Se mettre à la recherche, non de la technique qui donne le plus grand rendement, mais de la technique qui donne la plus grande liberté : entièrement nouveau ...

Kolektiv je mocnější než jednotlivec téměř ve všech oblastech, jen myslet tak dobře neumí.

SW – Opression et liberté, str. 130:

Toutes les forces sont matérielles; l'expression de force spirituelle est essentiellement contradictoire; la pensée ne peut être une force que dans la mesure où elle est matériellement indispensable. Pour exprimer la même idée sous un autre aspect, l'homme n'a rien d'essentiellement individuel, n'a rien qui lui soit absolument propre, si ce n'est la faculté de penser; et cette société dont il dépend étroitement à chaque instant de son existence dépend en retour quelque peu de lui dès le moment où elle a besoin qu'il pense. Car tout le reste peut être imposé du dehors par la force, y compris les mouvements du corps, mais rien au monde ne peut contraindre un homme à exercer sa puissance de pensée, ni lui soustraire le contrôle de sa propre pensée. Si l'on a besoin qu'un esclave pense, il vaut mieux lâcher le fouet; sinon l'on a bien peu de chances d'obtenir des résultats de bonne qualité.

SW – Cahiers, Volume I, str. 78 (ms. 9):

La collectivité est plus puissante que l'individu dans tous les domaines, sauf un seul: penser.

La collectivité est par définition plus forte que l'individu. Cf. Zamiatine: le »droit« de l'individu contre la société, c'est aussi ridicule que le »droit« du gramme contre la tonne. L'individu n'a qu'une force : c'est la pensée. Mais non pas comme l'entendent les plats idéalistes – conscience, opinion, etc. – La pensée constitue une force et donc fonde un droit uniquement dans la mesure où elle intervient dans la vie matérielle.

„Kolektivní zájmy“ se rádi ohánějí hlavně mocní jednotlivci, hlavně když ve svém zájmu chtějí někoho obětovat.
L'Effort, Décembre 2, 1933; in: Pétrement, str. 184

Na Silvestra 1933 dala byt svých rodičů v Paříži k dispozici schůzi vedené exkomunikovaným sovětským bolševickým vůdcem Trockým. Jeho rodina a soudruzi konečně viděli člověka, kdo se před tímto vůdcem netrásl, ale odvážil se proti němu argumentovat a nemohl jen tak beze všeho odpraven. Weilová Trockému vytýkala hlavně jeho (ústřední) roli při utopení Kronštadtského povstání v roce 1921 v krvi. Křik rozzuřeného revolucionáře byl pak slyšet i v širším sousedství. Své spílání, plné komunistických frází, nakonec uzavřel: Proč nás tady vůbec hostíte? Jste snad z Armády spásy?

Pétrement, str. 278-281

Neustále přicházející nové věci, vynálezy a technologie přinášejí zároveň mnoho nových možností i nebezpečí.

SW – Opression et liberté, str. 39:

Nous vivons sur une doctrine élaborée par un grand homme certes, mais un grand homme mort il y a cinquante ans. Il a créé une méthode; il l'a appliquée aux phénomènes de son temps; il ne pouvait l'appliquer aux phénomènes du nôtre.

SW – Opression et liberté, mj. str. 159:

Ce que nous savons d'avance, c'est que la vie sera d'autant moins inhumaine que la capacité individuelle de penser et agir sera plus grande. La civilisation actuelle, dont nos descendants recueilleront sans doute tout au moins des fragments en héritage, contient, nous ne sentons que trop, de quoi écraser l'homme; mais elle contient aussi, du moins en germe, de quoi le libérer. Il y a dans notre science, malgré toutes les obscurités qu'amène une sorte de nouvelle scolastique, des éclairs admirables, des parties limpides et lumineuses, des

démarches parfaitement méthodiques de l'esprit. Dans notre technique aussi il y a des germes de libération du travail.

Věda je spíše stále významnějším prostředkem k uchování a posilování privilegovaných, kteří pak mohou utiskovat ty, kteří k ní nemají přístup.

SW – Oppression et liberté, str. 52:

Plus généralement tout privilège, et par suite toute oppression, a pour condition l'existence d'un savoir essentiellement impénétrable aux masses travailleuses qui se trouvent ainsi obligées de croire comme elles sont contraintes d'obéir. La religion, de nos jours, ne suffit pas à remplir ce rôle, et la science lui succède.

SW – Oppression et liberté, str. 62:

La science est un monopole, non pas à cause d'une mauvaise organisation de l'instruction publique, mais par sa nature même; les profanes n'ont accès qu'aux résultats, non aux méthodes, c'est-à-dire qu'ils ne peuvent que croire et non assimiler.

Obdobně též SW – Oppression et liberté, str. 203

Cesta ke zlepšení údělu prostých lidí vede spíše ve stopách francouzského filosofa a vědce Reného Descarta, který chtěl ustavit školu umění a řemesel i vědu bez tajemství. Jeho metoda analýzy by se dobře dala použít i ke zkoumání každého jednotlivého z mnoha faktorů, ovlivňujících na svobodu a životní podmínky.

SW – Oppression et liberté, str. 52-53:

Descartes avait cru autrefois avoir fondé une science sans mystère, c'est à dire une science où il y aurait assez d'unité et de simplicité dans la méthode pour que les parties les plus compliquées soient seulement plus longues et non pas plus difficiles à comprendre que les parties les plus simples ; où chacun pourrait par suite comprendre comment ont été trouvés les résultats mêmes auxquels il n'a pas eu le temps de parvenir ; où chaque résultat serait donné avec la méthode qui conduit à le découvrir, de manière que chaque écolier ait le sentiment d'inventer à nouveau la science. Le même Descartes avait formé le projet d'une Ecole des Arts et Métiers où chaque artisan apprendrait à se rendre pleinement compte des fondements théoriques de son propre métier ; il se montrait ainsi plus socialiste, sur le terrain de la culture, que n'ont été tous les disciples de Marx.

Simone Weilová měla na mysli asi mj. následující pasáž z Descarta – Descartes ((1637) 1996), str.18:

... au lieu de ce grand nombre de precept dont la Logique est composée, ie creu que i'aurois assez des quatre suiivans, pouruù que ie prisse vne ferme & constante resolution de ne manguer pas vne seule fois a les obseruer.

l'Le premier estoit de ne recevoir iamais aucune chose pour vraye, que ie ne la connusse euidentement estre telle: c'est a dire, d'euter soigneusement la Precipitation, & la Preuention; de ne comprendre rien de plus en mes iugemens, que se qui se presenteroit si clairement & si distinctement a mon esprit, que ie n'eusse aucune occasion de le mettre en doute.

Le second, de diuiser chascune des difficultez que i'examinerois, en autant de parcelles qu'il se pourroit, & qu'il seroit requis pour les mieux resoudre.

Významným přínosem by bylo, kdyby se namísto změny politického režimu či znárodnění mohl na svém pracovišti sám podílet na rozhodování o organizaci práce a konstrukci pracovních nástrojů.

L'Effort, le 19 mars 1932; in: Pétrement, str. 189. Aj.

Dělníkům i vyvržencům ale asi nejlépe rozuměl komik Charlie Chaplin.

Pétrement, str. 384:

Après l'oral, qui fut passé à Paris, Simone emmena l'une de ses élèves voir Les Temps modernes (Charlot à l'usine). Elle admirait beaucoup ce film. Elle disait que Charlot seul avait compris la condition de l'ouvrier à notre époque. Elle disait aussi (plaisantant sans doute) qu'il était, à sa connaissance, le seul grand homme juif avec Spinoza.

Jak potrestat Hitlera

V létě osudového roku 1933 si Simone Weilová v Katalánsku u moře dopřávala slunce i koupání. V plavkách chodila k nevoli personálu i do hotelové jídelny a s květinou ve vlasech oslňovala svou krásou. Svého tehdejšího přítele Patriho na pláži tehdy nicméně překvapila slovy: „Je dost možné, že nás budou mučit; tak bychom se na to už pomalu měli připravovat. Nechceš mi pod nehty vrazit nějaké špendlíky?“

Pétrement, str. 254-256: Neobtěžovala se v hotelu převlékat ani k jídlu ani do županu, což jí bylo vytýkáno. I dnes je po hotelích v Katalánsku zákaz vstupu v plavkách už jen na chodbu hotelu – možná si tam ještě někdo na SW vzpomíná (když její starší vrstevník Claude Lévi-Strauss již oslavil stovku).

v Katalánsku – mj. na plážích ve městě Villanueva, v Barceloně

O rok později v dopise své bývalé studentce již načrtává své vyhlídky do budoucna přesněji: Nastupuje období diktatur, které budou centralizovanější, brutálnější, budou potlačovat svobodu víc než kterákoli z dosavadních dějin. Přemíra centralizace nicméně ústřední moc v posledku oslabí. Jednoho krásného dne vše zkolabuje do anarchie a proběhne návrat k téměř primitivním formám boje o život. Pak bude nejdůležitější uchovávat a šířit exaktní vědění a kulturu pro ty, kdo přežijí.

Pétrement, str. 211-213

Hned po Hitlerově nástupu k moci pomáhá uprchlíkům.

Pétrement, str. 152 aj.

Po porážce Francie se načas uchýlí na území loutkového státu z Vichy.

Pétrement, str. 514-520

Jako Židovka již nesmí učit ...

Pétrement, str. 527-529

... a pracuje též u svého přítele a samorostlého spisovatele Gustava Thibona a sklízí hrozny na vinicích nad řekou Rhônou.

Pétrement, str. 565-609

Gustave Thibon – Préface, str. ix-xxvi; in: SW – La Pesanteur et la Grâce,

Po vyřízení formalit prchá s rodiči dál přes Casablancu do New Yorku, ...

Pétrement, str. 614-638

... ale nejspíš již s tuberkulózou dospěje už jen Simone sama do Londýna, aby mohla pracovat u Francouzského hnutí odporu.

Pétrement, str. 638-688

Obdivuje jeho vůdce, generála de Gaulla, ...

SW – L'enracinement, str. 244:

Et par-dessus le reste le général de Gaulle, entouré de ceux qui l'ont suivi, est un symbole. Le symbole de la fidélité de la France à elle-même, concentrée un moment en lui presque seul; et surtout le symbole de tout ce qui dans l'homme refuse la basse adoration de la force.

Pétrement, str. 659-660

... ale kritizuje i v exilu přetrvávající nostalgii po někdejší francouzské velikosti [grandeur] i kult Johanky z Arku.

SW – L'enracinement, str. 170:

La popularité de Jeanne d'Arc au cours du dernier quart de siècle n'était pas quelque chose d'entièrement sain; c'était une ressource commode pour oublier qu'il y a une différence entre la France et Dieu.

L'Enracinement, str. 327:

Quand on veut proposer un savant à l'admiration du public, on choisit toujours Pasteur, du moins en France. Il sert de couverture à l'idolâtrie de la science comme Jeanne d'Arc à l'idolâtrie nationaliste.

Hellman, str. 45-46

... ale kritizuje i v exilu přetrvávající nostalgii po někdejší francouzské velikosti [grandeur] ...

Pohnutky exilové práce a dokonce i boje za osvobození Francie mají jasně převyšovat motivy útočnicků, mají být eticky zcela přijatelné a čistší: mají se opírat výlučně o soucit s národem a s jeho utrpením.

To je hlavní téma stati Déracinement et nation v SW – L'Enracinement (str. 129-233), zejména str. 220-221:

Ainsi la compassion a les yeux ouverts sur le bien et le mal et trouve dans l'un et l'autre des raisons d'aimer. C'est le seul amour ici-bas qui soit vrai et juste.

C'est en ce moment le seul amour qui convienne aux Français. Si les événements que nous venons de traverser ne suffisent pas à nous avertir d'avoir à changer notre manière d'aimer la patrie, quelle leçon peut nous instruire? Que peut-il y avoir de plus pour éveiller l'attention qu'un coup de massue sur la tête?

La compassion pour la patrie est le seul sentiment qui ne sonne pas faux en ce moment, qui convienne à l'état où se trouvent les âmes et la chair des Français, qui ait à la fois l'humilité et la dignité l'une et l'autre convenables dans le malheur; et aussi la simplicité que le malheur exige par-dessus tout. Évoquer en ce moment la grandeur historique de la France, ses gloires passés et futures, l'éclat dont son existence a été entourée, cela n'est pas possible sans une espèce de radissement intérieur qui donne au ton quelque chose de

forcé. Rien qui ressemble à de l'orgueil ne peut convenir aux malheureux ... Les Français sont affamés de grandeur.

Solidární hladovění však jejímu subtilnímu organismu na odolnosti nepřidává a již 24. srpna 1943 v Ashfordském sanatoriu umírá.
Pétrement, str. 670-693

Snad nejdůležitější a nejmíc zanedbávanou potřebou každé lidské bytosti je zakořenění [enracinement]. Tedy svobodných svazků jednotlivce s poklady minulosti, s blízkými a přáteli, s krásami světa, s celkem morálního, myšlenkového a duchovního života a úsilí, s místem a prostředím, v němž žije. Lidé mohou být naopak vykořeňováni i penězi a ekonomickými nástroji, ale velice soustavné vykořeňování provádí vojenská expanze a zejména ve 20. století totalitní diktatury.

L'Enracinement, to je téma celé knihy (i dalšího díla SE), ale též k vysvětlení „zakořenění“ SW na její str. 61:
L'enracinement est peut-être le besoin le plus important et le plus méconnu de l'âme humaine. C'est un des plus difficiles à définir. Un être humain a une racine par sa participation réelle, active et naturelle à l'existence d'une collectivité qui conserve vivants certains trésors du passé et certains pressentiments d'avenir. Participation naturelle, c'est-à-dire amenée automatiquement par le lieu, la naissance, la profession, l'entourage. Chaque être humain a besoin d'avoir de multiples racines. Il a besoin de recevoir la presque totalité de sa vie morale, intellectuelle, spirituelle, par l'intermédiaire des milieux dont il fait naturellement partie.

„Potrestat Hitlera“, však nebude tak snadné, jak se domnívají ti, kteří o to usilují. Přes svou odpudivost již totiž dosáhl toho, po čem prahnul: zapsal se do historie. Ani jeho možné pokoření neodradí ani po desítkách či stovkách let jeho další obdivovatele a následovníky.

L'Enracinement, též str. 285; str. 286-287:

On parle de châtier Hitler. Mais on ne peut pas le châtier. Il desirait une seule chose et il l'a: c'est d'être dans l'histoire. Qu'on le tue, qu'on le torture, qu'on le enferme, qu'on le humilie, l'histoire sera toujours là pour protéger son âme contre toute atteinte de la souffrance et de la mort. ... Quoi qu'on inflige à Hitler, cela ne l'empêchera pas de se sentir un être grandiose. Surtout cela n'empêchera pas, dans vingt, cinquante, cent ou deux cent ans, un petit garçon rêveur et solitaire, allemand ou non, de penser qu'Hitler a été un être grandiose, a eu de bout en bout un destin grandiose, et de désirer de toute son âme un destin semblable. En ce cas, malheur à ces contemporains.

Jediným jeho účinným potrestáním bude naprostá proměna smyslu velikosti.

L'Enracinement, str. 287:

C'est une chimère, due à l'aveuglement des haines nationales, que de croire qu'on puisse exclure Hitler de la grandeur sans une transformation totale, parmi les hommes d'aujourd'hui, de la conception et du sens de la grandeur. Et pour contribuer à cette transformation, il faut l'avoir accomplie en soi-même.

L'enracinement, vydání 1999, str. 277:

Notre conception fautive de la grandeur; la dégradation du sentiment de la justice; notre idolâtrie de l'argent; et l'absence en nous d'inspiration religieuse. ... Notre conception de la grandeur est celle même qui a inspiré la vie tout entière d'Hitler.

Je třeba důsledně upírat velikost dobyvatelům, vykořeňovatelům – všem, kterým šlo o vlastní moc a slávu a ne o pravdu, spravedlnost, dobro ostatních a toleranci. Tedy i těm, kteří jsou pro mnoho lidí přijatelnější než Hitler. Připouští, že tyto přísné nároky splňuje jen velice malá část vážených vůdčích postav a hnutí francouzských i západních dějin, či dnešními slovy „židovsko-křesťanské civilizace“.

SW – L'Enracinement:

celá argumentace str. 287-297.

str. 288: *Il serait simple de faire avec soi-même le pacte de n'admirer dans l'histoire que les actions et les vies au travers desquelles rayonne l'esprit de vérité, de justice et d'amour; et, loin au-dessous, celles à l'intérieur desquelles on peut discerner à l'oeuvre un pressentiment réel de cet esprit.*

str. 291: *Il y eût très peu d'exceptions.*

str. 327-329 – pasáže o nezbytnosti života v pravdě

Markantní rozdíly jsou prý i mezi starými národy. Weilová upozorňovala při mnoha příležitostech na duchovní úroveň, myšlenky a kulturu starých Indů, Číňanů, Tibetanů, Babylónanů, Egyptanů, Thráků, Keltů a hlavně Řeků. Vyzvedává jejich filosofy, vědce, matematiku, náboženské texty, tragédie a Homérův epos Íliadu, který prý ukazuje válku takovou, jaká doopravdy je. Literatura těchto národů prý svědčí o tom, že mnoho jejich příslušníků duchovně a pravdě přikládalo význam a mělo ohledy k sousedům a bližním.

Na mnoha místech, například Pétrement, str. 534, 641-642 ;

SW – L'Enracinement, str. 373-375 ; viz i další citované pasáže

... Vyzvedává jejich filosofy, vědce, matematiku, náboženské texty, ...

Většina textů SW je onoho vyzvedávání plná a její Intuitions pré-chrétiennes jsou tvořeny výlučně tímto vyzvedáváním

Anglicky též vyšel výbor textů SW, nazvaný On Science, Necessity and Love

... tragédie a zejména Homérův epos Íliadu, která ukazuje válku v její tragičnosti – takovou, jaká doopravdy je.

Původní vydání: Nouveaux Cahiers, 1. et 15. avril; in: Pétrement, str.418-419

Též v: Simone Weil, « L'Iliade ou le poème de la force », dans La Source grecque, Gallimard, 1953

ve starší verzi biografie, kterou mám k dispozici v anglickém překladu, je obšírnější a výstižnější pasáž – Pétrement (1976), str. 361-362

Naproti tomu Římany, obdivované po dlouhá staletí francouzskými profesory a politiky, pokládala Weilová odmalička za neduchovní a útočný národ, který vytvářel téměř výlučně mocensky účelovou propagandu, uctíval leda své impérium, podroboval si a vykořeňoval cizí národy, vyhlazoval jejich inteligenci a ničil v jejich kultuře vše, co mělo větší hodnotu.

SW – Les trois fils de Noé et l'histoire de la civilisation méditerranéenne; in Attente de Dieu, str. 239-240:

L'Empire romain était alors vraiment idolâtre. L'idole était l'Etat. On adorait l'empereur. Toutes les formes de vie religieuse devant être subordonnées à celle-là, aucune d'elles ne pouvait s'élever au-dessus de l'idolâtrie. On massacra absolument tous les druides de Gaule. On tua et emprisonna les fervents de Dionysos en les accusant de débauche, motif assez peu vraisemblable étant donné la quantité de débauche publiquement tolérée. On pourchassa les pythagoriciens, les stoïciens, les philosophes. Ce qui restait était vraiment de la basse idolâtrie, et ainsi les préjugés d'Israël transmis aux premiers chrétiens se trouvaient à peu près autant d'authenticité qu'aujourd'hui les croyances des théosophes.

SW – L'Enracinement, str. 345-348, mj. :

str. 346 : Ils tolérèrent en effet toutes les pratiques religieuses vides de contenu spirituel. ... str. 347 : Les Romains ne pouvaient rien tolérer qui fût riche en contenu spirituel. L'amour de Dieu est un feu dangereux dont le contact pouvait être funeste à leur misérable divinisation de l'esclavage. Aussi ont-ils impitoyablement détruit la vie spirituelle sous toutes ses formes. Ils ont très cruellement persécuté les Pythagoriciens et tous les philosophes affiliés à des traditions authentiques. ... Ils ont exterminé tous les Druides de Gaule ; anéanti les cultes égyptiens ...

Mnoho dalších podobných pasáží – mj. též Pétrement, str. 490-493

... obdivované po dlouhá staletí francouzskými profesory a politiky ...

SW – L'enracinement, str. 180: *Notre patriotisme vient tout droit des Romains.*

Quelques réflexions sur les origines de l'hitlerisme (Écrits historiques et politiques, str. 11-60); pasáž citována in: Pétrement, str. 491:

Nous avons été élevés dans l'admiration de Rome, de ses conquêtes, de son empire; mais nous ne nous rendons guère compte de ce qu'a été en réalité l'Empire romain. Quand les procédés par lesquels Rome a conquis le monde se reproduisent sous nos yeux, nous ne les reconnaissons pas et ils nous font horreur. Il faudrait nous méfier davantage des perspectives d'unification du monde, essayer de nous faire une idée de ce que pourraient être le processus et les conséquences de cette unification.

SW – L'enracinement, str. 186: *Si l'on admire l'Empire romain, pourquoi en vouloir à l'Allemagne qui essaie de le reconstituer, sur un territoire plus vaste, avec des méthodes presque identiques ?*

...odmalička...

Již asi od svých 3 let – Pétrement, str. 17-18, 27

V březnu roku 1937 po postřelení přes 15 dělníků v tehdejší francouzském Tunisku tamními četníky předpovídá, že budoucí evropská válka dá asi „signál k velké pomstě národů kolonií, která potrestá naši bezstarostnost, lhostejnost a krutost.“

SW – Feuilles libres de la quinzaine, 25. března 1937; in: Pétrement, str. 417-418

SW – L'enracinement, str. 186: *Est-il plus difficile d'ignorer les cruautés des Allemands envers les Juifs ou les Tchèques que celles des Français envers les Annamites ?*

I staré Izraelce považuje ponejvíce za duchovní primitivy a fanatiky, kteří se o hlubší duchovní moudrost svých sousedů začali zajímat teprve až jim bylo zle.

SW – La Pesanteur et la Grâce (1991), str. 190:

Israël. *Tout est souillé et atroce, comme à dessein, à partir d'Abraham inclusivement (sauf quelques prophètes). Comme pour indiquer tout à fait clairement : Attention ! là c'est le mal !*

Peuple élu pour l'aveuglement, élu pour être le bourreau du Christ.

SW – Les trois fils de Noé et l'histoire de la civilisation méditerranéenne; in Attente de Dieu, str. 240-241:

Ainsi put s'accréditer la notion fautive de paganisme. Nous ne nous rendons pas compte que si les Hébreux de la bonne époque ressuscitaient parmi nous, leur première idée serait de tous nous massacrer, y compris les enfants dans leur berceaux, et de raser nos villes, pour crimes d'idolâtrie. Ils nommeraient le Christ un Baal et la Vierge une Astarté.

Leurs préjugés infiltrés dans la substance même du christianisme ont déraciné l'Europe, l'ont coupée de son passé millénaire, ont établi une cloison étanche, infranchissable entre la vie religieuse et la vie profane, celle-ci étant tout entière héritée de l'époque dite païenne.

SW – La Connaissance Surnaturelle, Paris, 1950, str. 212

SW – La Pesanteur et la Grâce (1991), str. 189:

Isaïe le premier apporte de la lumière pure.

Neváhá přirovnat Mojžíše k tehdejšímu vůdci francouzských fašistů Maurrasovi: pro oba bylo náboženství leda nástrojem k dosažení velikosti vlastního národa.

Pétrement, str. 642:

« Quant aux Juifs, je pense que Moïse a connu cette sagesse et l'a refusée, parce que, comme Maurras, il concevait la religion comme un simple instrument de grandeur nationale; mais quand la nation juive a été détruite par Nabuchodonosor, les Juifs, complètement désorientés et mélangés à toutes sortes de nations, ont reçu cette sagesse sous forme d'influences étrangères, et l'ont fait entrer dans les cadres de leur religion autant que c'était possible. (...)

Na více místech Starého zákona vystupuje Jahve spíš jako kmenové božstvo, podněcující Izraelity k zabíjení a útokům proti jiným národům.

Hellmann, str. 48 (pasáž str. 47-52)

mnoho pasáží, zejména o SZ Bohu, nařizujícímu Saulovi vyhladit Amálky v 1. knize Samuelově 15 a Eliášově prokletí dětí ve 2 Královské 2:23-24. Aj.

Příteli a pozdějšímu sjednocovateli západní Evropy, Maurice Schumannovi, již v roce 1942 při odkazu na Starý zákon neodbytně připomínala: „Jak můžeme odsoudit dnešní holocaust, když jsme neodsoudili všechny holocausty minulosti?“

Hellmann, str. 73 – Maurice Schumann, Présentation de Simone Weil, str. 74

Her Friend, Maurice Schumann, voice of the Free French, recalled a conversation in 1942. Though they had not yet learned of the extermination camps in Europe, Weil employed with „a marvellous and atrocious premonition,“ the word „holocaust.“ She was troubled by several sections of the Old Testament – notably on Saul and the Amelikes – which seemed to justify genocide: „How can we condemn a holocaust today,“ she wondered, „if we have not condemned all past holocausts?“

Myšlení i duchovno

V létě roku 1936 se Simone Weilová ve Španělsku připletla za občanské války do partyzánských akcí na řece Ebro.

Pétrement, str. 385-391: Opravdu připletla. Nedá se říct, že by tam z ní v jednotce měli kdovíjak velkou radost – zalehávali, když se učila střilet do terče a jeden anarchista se dokonce modlil: « Seigneur, délivrez-nous des souris ! » – str. 389

Brzy omylem šlápla do rozpáleného oleje, na němž si její anarcho-syndikalističtí spolubojovníci smažili jídlo.

Pétrement, str. 391

Ihned pro ni přijeli obětaví rodiče, sám otec jí popálenou nohu operoval a zachránil před amputací.

Pétrement, str. 392-396

Vlastní krátkozrakost jí zřejmě prodloužila život, neboť všechny ženy a téměř všichni muži její mezinárodní jednotky byli o dva měsíce později při ofenzivě frankistů u Perdiguery usmrceni.

Pétrement, str. 386 a 396: Simone Weilová překročila španělské hranice 8. 8. 1936 a oním zraněním byla vyřazena z bojů hned 20. 8. 1936

Na http://raforum.info/article.php3?id_article=240 je seznam padlých oné mezinárodní jednotky z ofenzivy nacionalistů u Perdiguery 17. 10. 1936

Píšu již frankistů, neboť Franco byl vrchním velitelem již 21. 9. 1936 – podezřele zůstal ze svého triumvirátu jako jediný

Ani ve vypjatých situacích nemilosrdného boje, při němž se i zajatci stříleli, neměla strach.
Pétrement, str. 389-391

Vnímala však všechno kolem sebe intenzivněji než dřív a svět jí začal připadat mimořádně krásný.
Pétrement, str. 390-391

Během zbývajících sedmi let života pak projevovala mnohem větší zájem o umění, krásy světa i duchovní život než dříve.

To je fakt, který reflektují jak její pozdější spisy, tak spisy biografické.

Souvislejší pasáž o lásce k řádu světa jako předstupně lásky k Bohu je zejména v SW – Formes de l'Amour implicite de Dieu, in: Attente de Dieu, str. 146-174

Simone Weilová měla již v dětství v malíčku i klasickou řečtinu, starou řeckou kulturu milovala.

<http://www.kirjasto.sci.fi/weil.htm>

In her early teens, Weil mastered Greek and several modern languages. With André, she sometimes communicated in ancient Greek.

SW – La Pesanteur et la Grâce (1991), str. 167:

Civilisation des Grecs. Aucune adoration de la force. Le temporel n'était qu'un pont. Dans les états d'âme, on ne cherchait pas l'intensité, mais la pureté.

Na sklonku života se i Otče náš modlila řecky – A propos du «Pater» ; in : Attente de Dieu, str. 215-228.

O tom svědčí celé její dílo, četné další zápisky – viz též citace níže.

Jako helénofilka byla přesvědčena, že Kristova výtka zákoníkům a farizeům, že vzali klíč poznání, sami nevešli a těm, kteří chtěli vejít v tom bránili, se týká především odmítání staré řecké kultury Židy.

Lukáš, 11,52

SW – Les trois fils de Noé et l'histoire de la civilisation méditerranéenne; in Attente de Dieu, str. 241:

Maintenant on peut peut-être affirmer que le globe terrestre tout entier est déraciné et veuf de son passé. Cela parce que le christianisme naissant n'a pas su se séparer d'une tradition qui avait pourtant abouti au meurtre du Christ. Et cependant ce n'était pas contre l'idolâtrie que le Christ avait lancé le feu de son indignation, c'était contre les pharisiens, artisans et adeptes de la restauration religieuse et nationale juive, ennemis de l'esprit hellénique. «Vous avez enlevé la clef de la connaissance.» A-t-on jamais saisi la portée de cette accusation ?

Le christianisme, étant éclos en Judée sous la domination romaine, porte en lui à la foi l'esprit des trois fils de Noé. On a pu voir ainsi des guerres entre chrétiens où l'esprit de Cham était d'un côté, celui de Japhet de l'autre. Ce fut la case de la guerre des Albigeois. Ce n'est pas vainement qu'il se trouve à Toulouse des sculptures romanes de style égyptien. Mais si l'esprit des fils qui ont refusé leur part de l'ivresse et de la nudité a pu se trouver parmi des chrétiens, combien davantage chez ceux qui repoussent le christianisme et reprennent ouvertement la couverture de Sem et de Japhet !

Začlenění Starého zákona do křesťanského korpusu Bible prý bylo fatální chybou.

Mj. SW – Cahiers, Tome II :

Les Juifs et les Romains ensemble ont crucifié le Christ. Mais ils lui ont fait pire quand le christianisme est devenu religion de l'Empire avec le Vieux Testament comme texte sacré.

Druhým zdrojem zkažení křesťanství i jeho značného vzdálení se krásám světa měl být vedle Starého zákona Řím, který učinil z křesťanství své oficiální náboženství a prodloužil tak své neblahé tradice.

SW – Formes d'amour implicite de Dieu; in: Attente de Dieu, str. 149-150:

Dans l'Antiquité, l'amour de la beauté du monde tenait une très grande place dans les pensées et enveloppait la vie tout entière d'une merveilleuse poésie. Il en fut ainsi dans tous les peuples, en Chine, en Inde, en Grèce. ... L'exemple de saint François montre quelle place la beauté du monde peut tenir dans une pensée chrétienne. ... Chez saint Jean de Croix on trouve aussi quelques beaux vers sur la beauté du monde. Mais d'une manière générale, en faisant les réserves convenables pour les trésors inconnus ou peu connus peut-être enfouis parmi les choses oubliées du Moyen Age, on peut dire que la beauté du monde est presque absente de la tradition chrétienne. ... les disciples [du Christ] ont sans doute jugé inutile de mettre ce qui concernait un sentiment tellement répandu partout.

SW – Les trois fils de Noé et l'histoire de la civilisation méditerranéenne; in Attente de Dieu, str. 240-241:

Ainsi put s'accréditer la notion fausse de paganisme. Nous ne nous rendons pas compte que si les Hébreux de la bonne époque ressuscitaient parmi nous, leur première idée serait de tous nous massacrer, y compris les enfants dans leur berceaux, et de raser nos villes, pour crimes d'idolâtrie. Ils nommeraient le Christ un Baal et la Vierge une Astarté.

Leurs préjugés infiltrés dans la substance même du christianisme ont déraciné l'Europe, l'ont coupée de son passé millénaire, ont établi une cloison étanche, infranchissable entre la vie religieuse et la vie profane, celle-ci étant tout entière héritée de l'époque dite païenne. L'Europe ainsi déracinée s'est plus tard déracinée davantage en se séparant, dans une large mesure, de la tradition chrétienne elle-même sans pouvoir renouer aucun lien spirituel avec l'Antiquité. Un peu plus tard elle est allée dans tous les autres continents du globe terrestre les déraciner à leur tour par les armes, l'argent, la technique, la propagande religieuse.

SW – Dobro, mez a rovnováha (konec zápisku o Faidrovi), str. 69:

... Kromě sv. Františka křesťanství krásu světa takřka ztratilo ze zřetele.

Tamtéž, str. 71:

... Krása světa z křesťanství takřka vymizela, protože římská říše z něho udělala politické náboženství.

SW – La connaissance surnaturelle, str. 67 :

Rome et Israël ont fait passer dans le christianisme, mélangé à l'Esprit du Christ, celui de la Bête. Israël est bien la figure de l'Église telle que saint Augustin la conçoit, Israël qui a tué le Christ. En condamnant un infidèle qui nourrit un affamé, n'a-t-il pas péché contre l'Esprit ? La Bête, c'est l'idolâtrie social, l'idolâtrie du gros animal de Platon. C'est la Bête qui dit «... anathema sit».

Připoutání křesťanství k lidským dějinám s jejich snadno zneužitelným „pokrokem“, které Kierkegaard vytýkal až Hegelovi, proběhlo dle Weilové již mnohem dříve, již ve 4. a 5. století, zejména díky Augustinu Aureliovi. Tento vlivný latinský církevní otec vyzdvihl na první místo údajný historický proces vykoupení lidstva, na nějž si vytvořila monopol katolická církev, což pak odvracelo pozornost od etiky, od skutečného textu Nového zákona, od následování Kristových slov a příkladu. Kromě toho spoluutvořil zárodky totality ještě mocnější než bývalé Římské impérium, která se naplno rozvinula v podobě středověké inkvizice ve 12. a 13. století.

SW – Cahiers, Volume III (février-juin 1942), str. 348-349 [ms. 47] Cahier XI

Le gros animal a pour fin l'existence. « Je suis celui qui suis. » Il le dit aussi. Il lui suffit d'exister, mais il ne peut ni concevoir ni admettre qu'autre chose existe. Il est toujours totalitaire.

L'Église a été un gros animal totalitaire.

Elle a commencé le tripatouillage de toute l'histoire de l'humanité à des fins apologétiques.

SW – L'enracinement, str. 290:

La superstition moderne du progrès est un sous-produit du mensonge par lequel on a fait du christianisme la religion romaine officielle ; elle est liée à la destruction des trésors spirituels des pays conquis par Rome, à la dissimulation de la parfaite continuité entre ces trésors et le christianisme, à une conception historique de la Rédemption, qui en fait une opération temporelle et non éternelle. La pensée du progrès a été plus tard laïcisée; elle est maintenant le poison de notre époque. En posant que l'inhumanité était au XIVe siècle une grande et bonne chose, mais une horreur au XIXe, pouvait-on empêcher un petit gars du XXe siècle, amateur de lectures historiques, de se dire : « Je sens en moi-même que maintenant l'époque où l'humanité revient » ? Qui interdit d'imaginer une succession cyclique au lieu d'une ligne continue ? Le dogme du progrès déshonore le bien en en faisant une affaire de mode.

SW – La connaissance surnaturelle, str. 172 :

La «Cité de Dieu» de saint Augustin marque un nouveau transfert. L'Empire a succédé à Israël, l'Église succède à l'Empire.

Si quelconque meurt hors de l'Église est damné, le pouvoir de l'Église peut être bien plus totalitaire que celui de l'Empire.

SW – La connaissance surnaturelle, str. 67 :

Rome et Israël ont fait passer dans le christianisme, mélangé à l'Esprit du Christ, celui de la Bête. Israël est bien la figure de l'Église telle que saint Augustin la conçoit, Israël qui a tué le Christ. En condamnant un infidèle qui nourrit un affamé, n'a-t-il pas péché contre l'Esprit ? La Bête, c'est l'idolâtrie social, l'idolâtrie du gros animal de Platon. C'est la Bête qui dit «... anathema sit».

ZZ: užívám zde „katolická církev“ obdobně jako to činil i Augustin ve svém spisu De civitate Dei / O obci Boží.

Připoutání křesťanství k lidským dějinám s jejich snadno zneužitelným „pokrokem“, který Kierkegaard připsal až Hegelovi ...

To je přinejmenším jedno z hlavních témat nejrozsáhlejšího filosofického díla dánského myslitele Sorena Kierkegaarda "Afsluttende Uvidenskabelig Efterskrift" – Uzavírací nevědecký dodatek).

... zárodky totality ještě mocnější než bývalé Římské impérium, která se naplno rozvinula v podobě středověké inkvizice ve 12. a 13. století.

SW – Autobiographie spirituelle (adresováno otci Pérrinovi); in: Attente de Dieu, str. 61:

Après la chute de l'Empire romain, qui était totalitaire, c'est l'Eglise qui la première a établi en Europe, au XIII siècle, après la guerre des Albigeois, une ébauche de totalitarisme. Cet arbre a porté beaucoup de fruits.

Inkvizice pak duši evropského člověka tak poznamenala, že dokonce i těm institucím, které vznikly mimo katolickou církev nebo jí navzdory, stále nejde v první řadě o to, zda má dotyčný člověk pravdu, ale zda je dostatečně ortodoxní.

SW – Écrits de Londres et dernières lettres, str. 156 :

En établissant l'Inquisition, le christianisme s'est condamné à n'être plus qu'un parti qui, comme tout parti, n'a que le choix entre devenir seul un régime totalitaire ou être un pion dans le jeu des luttes de partis.

L'Inquisition a disparu, mais l'effet est demeuré, et cela également dans les Eglises dissidentes.

Il demeurera tant qu'une régénération intérieure n'aura pas fait évanouir la notion d'orthodoxie. Le Christ n'a pas dit: « Je suis l'orthodoxie. » Il a dit: « Je suis la vérité. »

SW – Dernières pensées ; in : Attente de Dieu, str. 78:

Vous m'avez fait aussi beaucoup de peine un jour où vous avez employé le mot faux quand vous vouliez dire non orthodoxe. Vous vous êtes repris aussitôt. A mon avis il y a là une confusion de termes, incompatible avec une parfaite probité intellectuelle. Il est impossible que cela plaise au Christ, qui est la Vérité.

Il me semble certain qu'il y a là chez vous une sérieuse imperfection. Et pourquoi y aurait-il en vous de l'imperfection ? Il ne vous convient nullement d'être imparfait. C'est comme une fausse note dans un beau chant.

Cette imperfection, c'est, je crois, l'attachement à l'Eglise comme à une partie terrestre. Elle est en fait pour vous, en même temps que le lien avec la partie céleste, une partie terrestre. Vous y vivez dans une atmosphère humainement chalereuse. Cela rend un peu d'attachement presque inévitable.

A běžně užívaná odsuzující formule „anathema sit“ se náramně hodí moderním totalitním systémům, které se leckde obrátily i proti svému původci.

SW – Autobiographie spirituelle; in: Attente de Dieu, str. 55 (Otcí Pérrinovi):

Je voudrait appeler votre attention sur un point. C'est qu'il y a un obstacle absolument infranchissable à l'incarnation du christianisme. C'est l'usage des deux petits mots anathema sit. Non pas leur existence, mais l'usage qu'on en a fait jusqu'ici. C'est cela aussi qui m'empêche de franchir le seuil de l'Eglise. Je reste aux côtés de toutes les choses qui ne peuvent pas entrer dans l'Eglise, ce réceptacle universel, à cause de ces deux petits mots. Je reste d'autant plus à leur côté que ma propre intelligence est du nombre.

SW – Autobiographie spirituelle; in: Attente de Dieu, str. 60-61:

Vous n'êtes pas l'Eglise. Aux périodes des plus atroces abus de pouvoir commis par l'Eglise, il devait y avoir dans le nombre des prêtres tels que vous. Votre bonne foi n'est pas une garantie, vous fût-elle commune avec tout votre Ordre. Vous ne pouvez pas prévoir comment les choses tourneront.

Pour que l'attitude actuelle de l'Eglise soit efficace et pénètre vraiment, comme un coin, dans l'existence sociale, il faudrait qu'elle dise ouvertement qu'elle a changé ou veut changer, Autrement, qui pourrait la prendre au sérieux, en se souvenant de l'Inquisition ? Excuses-moi de parler de l'Inquisition ; c'est une évocation que mon amitié pour vous, qui à travers vous s'étend à votre ordre, rend pour moi très douloureuse. Mais elle a existé. Après la chute de l'Empire romain, qui était totalitaire, c'est l'Eglise qui la première a établi en Europe, au XIII siècle, après la guerre des Albigeois, une ébauche de totalitarisme. Cet arbre a porté beaucoup de fruits.

Et le ressort de ce totalitarisme, c'est l'usage de ces deux petits mots : anathema sit.

C'est d'ailleurs par une judicieuse transposition de cet usage qu'ont été forgés tous les partis qui de nos jours ont fondé des régimes totalitaires. C'est un point d'histoire que j'ai particulièrement étudié.

SW – La Pesanteur et la Grâce (1991), str. 199:

Le totalitarisme moderne est au totalitarisme catholique du XIIe siècle ce qu'est l'esprit laïque et francmaçon à l'humanisme de la Renaissance. L'humanité se dégrade à chaque oscillation. Jusqu'ou cela ira-t-il ?

Těž Pétrement, str. 601

Weilová hledá alespoň stopy těch, kteří v křesťanských dějinách Starý zákon či Řím odmítali a kteří měli méně centralizovanou mocenskou strukturu. Byli to prý gnostikové, stoupenci Markiána, Manichejci a Kathaři či Albigenští na jihu Francie. Už jen propaganda jejich oponentů, trubadúrská poezie, vznešený románský styl a gregoriánský chorál dle Weilové svědčí o tom, že pravá renesance prý nastala díky nim kolem jihofrancouzského města Toulouse již v 11. a 12. století, byla prý vzepětím řeckého ducha, větší svobody, nenásilí, umělecké tvorby a zároveň věrného naplnění evangelijních zásad. Duchovno se tam dobře snášelo s myšlením a obešlo se bez řídicích a kontrolních orgánů. Následovalo vyhlazení těchto obdivuhodných lidí římským papežem iniciovanými a řadou „světců“ schvalovanými křižáckými výpravami a „pyšný gotický styl“.

L'enracinement, str. 138:

Par exemple, on peut trouver dans l'histoire des faits d'une atrocité aussi grande, mais non plus grande, sauf peut-être quelques rares exceptions, que la conquête par les Français des territoires situés au sud de la Loire, au début du XIIIe siècle. Ces territoires où existait un niveau élevé de culture, de tolérance, de liberté, de vie spirituelle, étaient animés d'un patriotisme intense pour ce qu'ils nommaient leur « langage » ; mot par lequel ils désignaient la patrie. Les Français étaient pour eux des étrangers et des barbares, comme pour nous les Allemands. Pour imprimer immédiatement la terreur, les Français commencèrent par exterminer la ville entière de Béziers, et ils obtinrent l'effet cherché. Une fois le pays conquis, ils y installèrent l'Inquisition. Un trouble sourd continua à couver parmi ces populations, et les poussa plus tard à embrasser avec ardeur le protestantisme, dont d'Aubigné dit, malgré les différences si considérables de doctrine, qu'il procède directement des Albigeois.

L'enracinement, str. 374-376:

Les prétendus Barbares, dont beaucoup sans doute étaient originaires de Thrace et par suite nourris de la spiritualité des Mystères, prirent le christianisme au sérieux. Le résultat fut qu'il faillit y avoir une civilisation chrétienne. Nous en voyons apparaître les promesses aux XIe et XIIe siècles. Les pays du sud de la Loire, qui en étaient le principal foyer de rayonnement, étaient imprégnés à la fois de spiritualité chrétienne et de spiritualité antique ; s'il est vrai du moins que les Albigeois sont des Manichéens, et par suite procèdent non seulement de la pensée perse, mais aussi de la pensée gnostique, stoïcienne, pythagoricienne, égyptienne. La civilisation alors en germe aurait été pure de toute souillure d'esclavage. Les métiers auraient été au centre.

Le tableau que fait Machiavel de la Florence du XIIe siècle est un modèle de ce que le jargon moderne appellerait une démocratie syndicale. A Toulouse les chevaliers et les ouvriers se battaient côte à côte contre Simon de Montfort pour défendre le même trésor spirituel qui leur était commun. Les corporations, instituées au cours de cette période de gestation, étaient des institutions religieuses. Il suffit de regarder une église romane, d'entendre une mélodie grégorienne, de lire un des quelques poèmes parfaits des troubadours, ou mieux encore, les textes liturgiques, pour reconnaître que l'art était indiscernable de la foi autant que dans la Grèce à son meilleur moment.

Mais une civilisation chrétienne, où la lumière chrétienne aurait illuminé la vie entière, n'aurait été possible que si la conception romaine de l'asservissement des esprits par l'Église avait été éliminée. La lutte acharnée et victorieuse de saint Bernard contre Abélard montre qu'il s'en fallait de beaucoup. Au début du XIIIe siècle la civilisation encore à venir fut détruite par l'anéantissement de son principal foyer, c'est-à-dire les pays du sud de la Loire, par établissement de l'Inquisition, et par l'étouffement de la pensée religieuse sous la notion d'orthodoxie.

SW – Formes d'amour implicite de Dieu; in: Attente de Dieu, str. 151:

Pétrement, str. 533-537, tam je tež citace jejího článku Cahiers d'études cathares

Pétrement, str. 603-604

Écrits historiques et politiques, str. 75-84

a mnoho dalších pasáží u SW

římským papežem iniciovanými – konkrétně Inocencem III.

... řadou „světců“ schvalovanými křížáckými výpravami ...

SW – Hésitations devant le baptême I; in: Attente de Dieu, str.25

Des saints ont approuvé les Croisades, l'Inquisition. Je ne peux pas ne pas penser qu'ils ont eu tort. Je ne peux pas récuser la lumière de la conscience.

Katolická církev v některých ohledech kultivovala duchovno, ale bohužel bez svobody. Po gotice a krátké a slibné první renesanci přišla renesance druhá, ta světská, která mimo jiné ve své touze po svobodě prý naopak opustila duchovno. Důsledky stále přetrvávají, v Evropě se již dlouho nedaří sloučit vyšší úroveň duchovního života se svobodou.

L'enracinement, str. 376-377:

La notion d'orthodoxie, en séparant rigoureusement le domaine relatif au bien des âmes, qui est celui d'une soumission inconditionnée de la pensée à une autorité extérieure, et le domaine relatif aux choses dites profanes, dans lequel l'intelligence est libre, rend impossible cette pénétration mutuelle du religieux et du profane qui serait l'essence d'une civilisation chrétienne. C'est vainement que tous les jours, à la messe, un peu d'eau est mélangée au vin.

Le XIIIe siècle, le XIVe, le début du XVe sont la période de la décadence du Moyen Age. Dégradation progressive et mort d'une civilisation qui n'avait pas eu le temps de naître, desséchement progressif d'un simple germe.

Vers le XVe siècle eut lieu la première Renaissance, qui fut comme un faible pressentiment de résurrection de la civilisation pré-romaine et de l'esprit du XIIe siècle. La Grèce authentique, Pythagore,

Platon, furent alors l'objet d'un respect religieux qui s'unissait en parfaite harmonie avec la foi chrétienne. Mais cette attitude d'esprit fut très brève.

Bientôt vint la seconde Renaissance dont l'orientation était opposé. C'est elle qui a produit ce que nous nommons notre civilisation moderne.

SW – Cahiers , Tome II, str. 131:

Restaurer la liberté spirituelle. L'Église a séparé à tort liberté et spiritualité : la Renaissance, dans son besoin de liberté, a abandonné la spiritualité. Elle s'est imprégnée de la Grèce, moins la spiritualité grecque. ...

SW – Cahiers , Tome II, str. 248:

A la Renaissance, il y a eu un mouvement bien orienté, et une double défaillance. Celles des assoiffés de liberté spirituelle, qui ont abandonné l'Église, et par-là, presque aussitôt, la spiritualité. Celle de l'Église, qui ne s'est pas ouverte à la soif de liberté spirituelle.

SW – Formes d'amour implicite de Dieu; in: Attente de Dieu, str. 150-151:

SW – Dobro, mez a rovnováha (český překlad – Eva Formánková), str. 102: *Za renesance došlo ke správně zaměřenému pohybu a dvojímu selhání: Selhali ti, kdo žíznilo po duchovní svobodě, když opustili církev a tím takřka vzápětí i spiritualitu. Selhala církev, když se neotevřela žízni po duchovní svobodě.*

SW – Dobro, mez a rovnováha (konec zápisku o Faidrovi), str. 69:

... Kromě sv. Františka křesťanství krásu světa takřka ztratilo ze zřetele.

Tamtéž, str. 71:

... Krása světa z křesťanství takřka vymizela, protože římská říše z něho udělala politické náboženství.

Viz též poznámky výše k ortodoxii

Z krásy duchovní hudby se Simone Weilová těšila soustředěněji již o Velikonocích 1938 ve známém benediktinském klášteře v Solesmes.

SW – Autobiographie spirituelle; in: – Attente de Dieu, str. 43

Pétrement, str. 455-456

Později se sprátelila s více vzdělanými katolíky. V pohnuté době se jí líbilo mnohé z jejich života, jejich pomoc uprchlíkům, politická umírněnost a části liturgie.

Pétrement, str. 555-565

Též uznání sdružení mladých křesťanských dělníků Jeunesse ouvrière chrétienne [J.O.C.] je v L'Enracinement, str. 87:

La J. O. C. seule s'est occupée du malheur de l'adolescence ouvrière ; l'existence d'une telle organisation est peut-être le seul signe certain que le christianisme n'est pas mort parmi nous.

Za pobytu v New Yorku docházela jako jediná bílá osoba na bohoslužby i do baptistického černošského sboru v Harlemu.

Pétrement, str. 631

Odmítala se však nechat od přítele Pátera Pérrina pokřtít, protože katolická církev prý existuje hlavně kvůli sobě samé a nechce chápat a uznávat to, co pochází odjinud. Odmítá příliš velkou část lidské kultury, omezuje používání rozumu a trvá na doslovné pravdě toho, co Weilová považuje pouze za komentáře k ústředním tajemstvím. Dle Simone má církvi náležet nanejvýše zformulování nejdůležitějších bodů věrouky a to jen jako vodítka pro věrné.

SW – Cahiers, Volume 3 (février-juin 1942), str. 348-349 [ms. 47] Cahier XI

Le gros animal a pour fin l'existence. « Je suis celui qui suis. » Il le dit aussi. Il lui suffit d'exister, mais il ne peut ni concevoir ni admettre qu'autre chose existe. Il est toujours totalitaire.

L'Église a été un gros animal totalitaire.

Elle a commencé le tripatouillage de toute l'histoire de l'humanité à des fins apologétiques.

McLellan, str. 261:

Probably the last thing Weil wrote before being hospitalised was a short statement of her religious position. She entrusted it to Simone Deitz to show to various priests of her acquaintance. The statement began: 'I believe in God, the Trinity, the Incarnation, Redemption, the Eucharist, and the teachings of the Gospel'. What she meant here by belief, she continued, was that, 'through love, I hold on to the perfect, unseizable truth which these mysteries contain, and that I try to open my soul to it so that its light might penetrate into me'. The Church, moreover, did not have the right to limit the operations of the intelligence or to insist upon the truth of what were only commentaries on the central mysteries; the only task incumbent on the Church was that of 'formulating judgments on a few essential points, but only as a guideline for the faithful'. To baptise someone holding such views would constitute a profound rapture with seventeen centuries of tradition. Weil made it absolutely clear that she was not asking for baptism, but felt 'the need, not abstract but practical, real and urgent, to know whether, if I did ask, it would be granted or refused.

SW – Autobiographie spirituelle; in: Attente de Dieu, str. 52-53 (Otcí Pérrinovi):

Le christianisme doit contenir en lui toutes les vocations sans exception, puisqu'il est catholique. Par suite l'Eglise aussi. Mais à mes yeux le christianisme est catholique en droit et non en fait. Tant de choses sont hors de lui, tant de choses que j'aime et ne veux pas abandonner, tant de choses que Dieu aime, car autrement elles seraient sans existence. Toute l'immense étendue des siècles passés, excepté les vingt derniers; tous les pays habités par des races de couleur; toute la vie profane dans les pays de race blanche; dans l'histoire de ces pays, toutes les traditions accusées d'hérésie, comme la tradition manichéenne et albigeoise; toutes les choses issues de la Renaissance, trop souvent dégradées, mais non tout à fait sans valeur.

Le christianisme étant catholique en droit et non en fait, je regarde comme légitime de ma part d'être membre de l'Eglise en droit et non en fait, non seulement pour un temps, mais le cas échéant toute ma vie.

SW – Dernières pensées ; in : Attente de Dieu, str. 76 (Otcí Pérrinovi):

Vous pouvez croire aussi sur ma parole que la Grèce, l'Egypte, l'Inde antique, la Chine antique, la beauté du monde, les reflets purs et authentiques de cette beauté dans les arts et dans la science, le spectacle des replis du cœur humain dans des cœurs vides de croyance religieuse, toutes ces choses ont fait autant que les choses visiblement chrétiennes pour me livrer captive au Christ. Je crois même pouvoir dire davantage. L'amour de ces choses qui sont hors du christianisme visible me tient hors de l'Eglise.

Bůh naplní prázdnotu

Bůh naplní prázdnotu

Ve francouzštině není dvojí vid u sloves a proto překládám *Dieu comble le vide* raději nadvakrát videm obojím napřed dokonavým a pak – viz o několik řádků v posledním odstavci níž videm nedokonavým. Viz rozsáhlejší text níže.

Obdobně jako pro Gándhího byly pro Weilovou povinnosti k bližním prvotní a nepodmíněné, zatímco práva něčím druhotným, odvozeným.

Zdeněk Zacpal – Gándhí, milosrdenství a politika: *Žádné právo nelze ustavit zvnějšku, dopracovat se k jeho skutečnému využití se dá jen skrze plnění povinností, přičemž jednotlivec musí zprvu umět jen a pouze plnit povinnosti.*

Young India, 8.1.1925 (též ve sborníku: The Message of Mahatma Gandhi, str. 86): *The true source of rights is duty. If we all discharge our duties, rights will not be far to seek. If leaving duties unperformed we run after rights, they will escape us like will-o'-the-wisp. The more we pursue the farther they will fly. The same teaching has been embodied, by Krishna, in the immortal words: „Action alone is thine. Leave then the fruit severely alone.“ Action is duty; fruit is the right.*

Též v M. K. Gandhi – Constructive Programme: Its Meaning and Place (str. 170-181); in: Hind Swaraj and other writings, str. 175-176 (CW 75: 146-66)

Též Harijan, 27.5.1939, str. 143

SW – L'enracinement, str. 9-10:

La notion d'obligation prime celle de droit, qui lui est subordonnée et relative. Un droit n'est pas efficace par lui-même, mais seulement par l'obligation à laquelle il correspond ; l'accomplissement effectif d'un droit provient non pas de celui qui le possède, mais des autres hommes qui se reconnaissent obligés à quelque chose envers lui. SW téma dále rozvádí ...

Stávající doktríny ale nedokázaly odpovědět na nejhlubší touhu duše Simone po takovém řádu, v němž by nikdo nebyl nucen porušovat jedny povinnosti kvůli druhým. A to v době, kdy prý nastala vysoká míra vzájemné neslučitelnosti povinností. Simone na samém sklonku života přiznává, že neví ani nemá metodu, jak onu neslučitelnost umenšit, ba není jí ani jasně, zda idea vzájemné slučitelnosti povinností není fikcí.

SW – L'enracinement, str.18-19:

Le premier besoin de l'âme; celui qui est plus proche de sa destinée éternelle, c'est l'ordre, c'est-à-dire un tissu de relations sociales tel que nul ne soit contraint de violer des obligations rigoureuses pour exécuter d'autres obligations. L'âme ne souffre une violence spirituelle de la part des circonstances extérieures que dans ce cas. ... Aujourd'hui, il y a un degré très élevé de désordre et d'incompatibilité entre les obligations. ... On n'a malheureusement pas de méthode pour diminuer cette incompatibilité. On n'a même pas la certitude que l'idée d'un ordre où toutes les obligations seraient compatibles ne soit pas une fiction. Quand le devoir descend au niveau des faits, un si grand nombre de relations indépendantes entrent en jeu que l'incompatibilité semble bien plus probable que la compatibilité.

Lze však nalézt přinejmenším jistý duchovní řád.

V oblasti přirozeného, včetně psychologie, se dobro a zlo neustále plodí navzájem. V oblasti ryzího duchovna, tvrdí Weilová, naopak dobro neomylně plodí dobro, zlo plodí zlo. Bezpečni se můžeme cítit teprve když jsme dospěli do duchovní oblasti – do oblasti, kde si nic nemůžeme sami opatřit a všechno očekáváme zvenčí, shora.

SW – Dobro, mez a rovnováha, téměř doslovná citace překladu EF ze str. 59-60

V životě prý mají hodnotu jen věci duchovní, ověřitelnou existenci jen věci tělesné. Ověřit onu hodnotu prvních lze jen podle světla, vrhaného na ty druhé.

SW – Dobro, mez a rovnováha, str. 164:

... *Evangelium obsahuje pojetí lidského života, nikoliv určitou teologii. Rozsvítím-li venku ve tmě baterku, nebudu se přesvědčovat o její síle pohledem na žárovku, ale podívám se, kolik předmětů je osvětleno.*

Zářivost světelného zdroje se měří podle světla vrhaného na nesvítící předměty.

Hodnota určité formy náboženského anebo obecněji duchovního života se oceňuje podle světla, jež vrhá na věci tohoto světa.

Tělesné věci jsou měřítkem věcí duchovních.

Právě to nechceme obvykle uznat, protože máme z každého měřítka strach.

Účinek kterékoli věci se projevuje mimo ni.

Odmítneme-li jako měřítko světlo vrhané na tělesné věci pod záminkou, že hodnotu mají jenom věci duchovní, hrozí nám, že bude naším jediným pokladem nicota.

Pouze věci duchovní mají hodnotu, ale pouze věci tělesné mají ověřitelnou existenci. Hodnotu prvních lze tudíž ověřit jen podle světla vrhaného na ty druhé.

A v sobě mohu přisuzovat hodnotu leda tomu, co je mně samému neznámé.

Dobro, mez a rovnováha, str. 59

Přisuzovat v sobě hodnotu jen tomu, co je transcendentní, to jest, mně neznámé ve mně samém, co není já – a ničemu jinému bez výjimky.

K duchovnu se však člověk nesmí dopracovat po Pascalově způsobu autosugescí.

Autobiographie spirituelle, in: Attente de Dieu, str. 47:

Pendant toute cette progression spirituelle je n'ai jamais prié. Je craignais le pouvoir de suggestion de la prière, ce pouvoir pour lequel Pascal la recommande. La méthode de Pascal me paraît une de plus mauvaises possible pour arriver à la foi.

Člověk se má cvičit se v soustředění a pozornosti [attention]. Načas pozastavit navyklý běh myšlení, soustředit se a vnímat ten který předmět ale i myšlení samotné takové, jaké jsou.

Réflexion sur le bon usage des études scolaires en vue de l'Amour de Dieu, in: Attente de Dieu, str. 92-93:

Vingt minutes d'attention intense et sans fatigue valent infiniment mieux que trois heures de cette application aux sourcils froncés qui fait dire avec le sentiment du devoir accompli : « J'ai bien travaillé. »

...

L'attention consiste à suspendre sa pensée, à la laisser disponible, vide et pénétrable à l'objet, à maintenir en soi-même à proximité de la pensée, mais à un niveau inférieur et sans contact avec elle, les diverses connaissances acquises qu'on est forcé d'utiliser. La pensée doit être, à toutes les pensées particulières et déjà formées, comme un homme sur une montagne qui, regardant devant lui, aperçoit en même temps sous lui, mais sans les regarder, beaucoup de forêts et de plaines. Et surtout la pensée doit être vide, en attente, ne rien chercher, mais être prête à recevoir dans sa vérité nue l'objet qui va y pénétrer.

I když po hodině soustředění nepohneme s příkladem z geometrie ani o kousek, ovoce onoho soustředění se určitě uplatní v duchovním životě.

SW – Réflexion sur le bon usage des études scolaires en vue de l'Amour de Dieu, in: Attente de Dieu, str. 86-87:

Si on cherche avec une véritable attention la solution d'un problème de géométrie, et si, au bout d'une heure, on n'est pas plus avancé, plus avancé qu'en commençant, un a néanmoins avancé, durant chaque minute de cette heure, dans une autre dimension plus mystérieuse. Sans qu'on le sente, sans qu'on le sache, cet effort en apparence stérile et sans fruit a mis plus de lumière dans l'âme. Le fruit se retrouvera un jour, plus tard, dans la prière. Il se retrouvera sans doute aussi par surcroît dans un domaine quelconque de l'intelligence, peut-être tout à fait étranger à la mathématique. Peut-être un jour celui qui a donné cet effort inefficace sera-t-il capable de saisir plus directement, à cause de cet effort, la beauté d'un vers de Racine. Mais que le fruit de cet effort doive se retrouver dans la prière, cela est certain, cela ne fait aucun doute.

Oblíbené texty španělského mystika Jana z Kříže o temné noci ducha a překonávání vázanosti k sobě samému ...

SW – Cahiers, Volume III (février – juin 1942), 2002, str. 76 (Cahier VIII):

Zen. «Là où il y a foi, il y a doute. » (Nuit de la foi dans saint Jean de Croix.)

Jana z Kříže (San Juan de la Cruz 1542-1591) SW ráda cituje i jinde.

... Weilová srovnává s průměrem „zenových“ buddhistů o hvězdě, putující noční oblohou ze severu na jih. Na jejich „kóanech“ (na první pohled nesmyslných hádankách) vyzdvihovala jejich nahodilou danost: výsledek se vůbec nedá opsat ani určit předem, nezbytná soustředěná práce na nich probíhá „naprázdno“ a sama zcela nahrazuje ulpívání na konečných věcech. A ve válečné době si Weilová ze staršího Suzukiho jistě ráda opisovala, jak výsledné osvícení přináší mír.

SW – Cahiers, Volume III (février – juin 1942), 2002, str. 73-84, zde str. 73-74:

[Daisetz] Teitaro Suzuki, professeur à Kyoto, Essays in Zen Buddhism, London, Luzac & Co, 1933. [Dans les pages suivants, S.W. traduit le texte anglais, le résume ou le cite.] ...

La méthode zen primitive semble être une recherche à vide si intense qu'elle se substitue à tous les attachements. Mais étant à vide ne peut être un objet d'attachement sinon autant qu'elle est poursuivie activement, et l'activité de cette recherche inutile s'épuise. Quand l'épuisement est tout proche, un choc quelconque produit le détachement. ...

str. 74-75:

Les contradictoires qui nous sont donnés, les changer de place intérieurement.

Zen. «Si on veut avoir la compréhension, regarder l'étoile du Nord en se tournant vers le sud. »

« Qui vient par ici ? – Ni le moi ni le non moi – Si ce n'est ni le moi ni le non moi, qui est-ce ? Un qui mange s'il a faim et dort s'il est épuisé. »

Zen – koan – hypnotisme par une parole. La recherche est l'essentiel ; la concentration est donnée par surcroît (recherche de rien). Le koan, chose arbitraire, est donné comme but afin d'empêcher – ce qui est toujours un grand danger – qu'on prenne comme un but ce qui est par surcroît. La recherche de la signification du koan amène demander qui recherche le koan.

Un moment vient où on est arrêté dans la recherche comme si on était arrivé à la source d'une rivière ou si on avait le chemin bloqué par une montagne. C'est là le moment où l'arbre avec le wistaria qui est autour («être et ne pas être, c'est comme un arbre auquel s'appuie un wistaria») se brise, quand la distinction du sujet et l'objet est tout à fait effacée, quand la recherche et le cherché se fondent en une parfaite identification. S'éveillant de cette identification, se produit le satori qui donne la paix.

La recherche ardente amènera d'elle-même et sans qu'on l'ait particulièrement voulu un état de concentration : on ne sait plus si on marche ou si on est couché, où on est, qu'on a les cinq sens, s'il fait jour ou nuit. Mais ce n'est que le mi-chemin du satori. Il faut faire encore un effort final et décidé pour passer à travers cela. Extase; quand le vide de l'espace sera brisé en morceaux et toutes choses réduites à une parfaite égalité. Encore, c'est comme le soleil apparaissant de derrière les nuages, quand toutes choses qui sont de ce monde et d'au dessus se présentent en une objectivité.»

« Vous verrez alors que Nirvāna et Samsāra, le pays de la pureté et le pays de la souillure, ne sont que bavardage, que dès l'origine il n'y a rien qui demande commentaire ou explication, et aussi que l'Esprit n'est pas chose appartenant au domaine de la conscience empirique, ni par suite un objet de compréhension mentale ».

« Zen » a « kóan » píšu v uvozovkách, protože původní názvy byly čínské (čchan či chan² a kung-an či gong¹ an⁴) a ještě před japonskými byly korejské (son či seon) a dokonce i mniši, o nichž je řeč, byli Číňané, Japonci ty situace a historiky nejčastěji jenom zprostředkovávali

ze staršího Suzukiho (Weilová četla Daisetze Teitaró Suzukiho – jeho text je zde vyznačen malým písmem (mimo něj je ještě známý a mladší Šunryu Suzuki ze školy Soto, jehož knížka Zen Mind, Beginner's Mind byla přeložena i do češtiny jako Zenová mysl, mysl začátečnicka, Pragma, Praha, 1994)

Ve všem, a ještě více nad jakýmkoli předmětem je třeba chtít prázdno, toužit po prázdnu, vyprázdnit touhu od jakéhokoli konečného obsahu či přání. K tomu vede jak buddhistické vyhasnutí touhy, stoická láska k osudu (l'amour fati), tak touha po absolutním dobru. Pokud takto uspějeme, „jsme zachráněni – neboť Bůh naplňuje prázdnotu“.

SW – La Pesanteur et la Grâce, str. 21-23:

L'extinction du désir (bouddhisme) – ou le détachement – ou l'a m o u r f a t i – ou le désir du bien absolu, c'est toujours la même chose: vider le désir, la finalité de tout contenu, désirer à vide, désirer sans souhait.

Détacher notre désir de tous les biens et attendre. L'expérience prouve que cette attente est comblée. On touche alors le bien absolu.

...

En tout, par-delà l'objet particulier quel qu'il soit, vouloir à vide, vouloir le vide. Car c'est un vide pour nous que ce bien que nous ne pouvons ni nous représenter ni définir. Mais ce vide est plus plein que tous les pleins.

Si on arrive là, on est tiré d'affaire, car Dieu comble le vide. Il ne s'agit nullement d'un processus intellectuel, au sens où nous l'entendons aujourd'hui. L'intelligence n'a rien à trouver, elle a à déblayer. Elle n'est bonne qu'aux tâches serviles.

Le bien est pour nous un néant puisque aucune chose n'est bonne. Mais ce néant n'est pas irréel. Tout ce qui existe, comparé à lui, est irréel.

...

L'attachement est fabricant d'illusions, et quiconque veut le réel doit être détaché.

Pokud má být Bůh všemocným suverénem, jedná se prý o pyšného Jehovu nebo Alláha. Z neštěstí světa nemůžeme obvinít jedině Boha, který se svého božství vzdává, který se sám stává člověkem, mrtvolou a posléze naším chlebem a vínem. Jen takového Boha lze vskutku milovat.

SW – Cahiers, Tome II, str. 218-219

Nul ne va à Dieu créateur et souverain sans passer par Dieu VIDÉ SA DIVINITÉ. Si on va à Dieu directement, c'est Jehovah (ou Allah, celui du Coran).

Nous devons vider Dieu de sa divinité pour l'aimer.

Il s'est vidé de sa divinité en devenant homme, puis de son humanité en devenant cadavre (pain et vin), matière.

Il faut aimer Dieu à travers ses propres joies, à travers son propre malheur, à travers ses propres péchés (passés). Il faut l'aimer les joies, les malheurs, les péchés des autres hommes – et sans consolation.

Bůh je slabý proto, že je nestranný. Nic za nic nesměňuje. Vysílá paprsky slunce i kapky deště na dobré i zlé a zůstává tak v souladu se slabostí svého syna. Krista umlčeli a usmrtili z hněvu, protože byl jenom Bohem.

SW – La Pesanteur et la Grâce (1991), str. 128-129:

Incarnation. Dieu est faible parce qu'il est impartial. Il envoie les rayons du soleil et la pluie sur les bons comme sur les méchants. Cette indifférence du Père et la faiblesse du Christ se répondent. Absence de Dieu. Le Royaume des cieux est comme un grain de sénévé ... Dieu ne change rien à rien. On a tué le Christ, par colère, parce qu'il n'était que Dieu.

SW – L'enracinement, str. 354-358 ; str. 357 :

La conception absurde de Providence comme intervention personnelle et particulière de Dieu à des fins particulières est incompatible avec la vraie foi.

Schopnost lásky a pozornosti ke skličnému a trpícím bližnímu je něčím neobvyklým a mimořádně obtížným: je to téměř zázrak, je to přímo zázrak. Weilová uvádí středověký legendární příběh o Grálu, drahokamu s Kristovou obětí – či nádobě s jeho krví. Je střežen králem, trpícím bolestnými ranami. Ten předá Grál teprve tomu, kdo se jej jako první zeptá: „Co tě trápí?“

SW – Réflexion sur le bon usage des études scolaires en vue de l'Amour de Dieu, in: Attente de Dieu, str. 96:

Ce n'est pas seulement l'amour de Dieu qui a pour substance l'attention. L'amour du prochain, dont nous savons que c'est le même amour, est fait de la même substance. Les malheureux n'ont pas besoin d'autre chose en ce monde que d'hommes capables de faire attention à eux. La capacité de faire attention à un malheureux est chose très rare, très difficile, c'est presque un miracle ; c'est un miracle. Presque tous ceux qui croient avoir cette capacité ne l'ont pas. La chaleur, l'élan du coeur, la pitié n'y suffisent pas.

Dans la première légende du Graal, il est dit que le Graal ; pierre miraculeuse qui par la vertu de l'hostie consacrée rassaisie toute faim, appartient à quiconque dira le premier au gardien de la pierre, roi aux trois quarts paralysé par la plus douloureuse blessure : « Quel est ton tourment ? »

V textu Simone Weilové je, jak vidno, pouze „kámen“. Raději bych uvedl obě varianty – kámen i kalich. V anglickém překladu SW uváděného v Hellmanově knize (mezi mou použitou literaturou) stojí: *Grail (the miraculous vessel that satisfies all hunger by virtue of the consecrated Host)*. Legendy o Grálu psalo či interpretovalo víc autorů, asi víc, včetně Sira Thomase Malloryho, jich uvádí (a to v angličtině i v češtině) kalich – chalice, někteří myslí kamennou nádobu, někteří zázračný drahokam (von Eschenbach). Zde naznačují raději obě varianty - „zázračný drahokam s Kristovou obětí či nádobu s jeho krví“ s přihlédnutím k různým verzím legendy a jejich převyprávění. Nepíšu raději „kalich“, i když bývá uváděn, aby to neznělo v českých poměrech zas až tak husitsky (to je zas jiné hnutí) „Hostie“ překládám z francouzštiny raději v širším smyslu „obět“ než „hostie“ – protože druhá varianta je zas až moc katolická a nepostihuje širší smysl, který onomu slovu Weilová přikládá.

též SW – Formes de l'Amour implicite de Dieu; in: Attente de Dieu, str. 137-139 aj.

Pro úplnost ještě uvádím nepříliš identifikova(tel)nou sešitovou poznámku, která se nejspíš součástí seznamu knih SW, které si stěhovala za války přes oceán, měla snad ony níže jmenované 3 verze legendy – in :

SW – La connaissance surnaturelle, str. 118 :

La quête del saint Graal

Wolfram von Eschenbach

Waiste – The hidden charch of the Holy Grail